(8897) БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 66 (8898)
МАРТЫН 20
ПЯТНИЦА
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Мүнөөдэр Улан-Удэ городто республикын механизаторнуудай, кукуруза ургуулагшадай съезд болохонь.

Хүдөө ажахые хүгжөөгшэдэй түрүү зэргэдэ ябаһан хүнүүдтэ—механизаторнуудай съездэ хабаадагшадта амар мэндэ!

Хүдөөгэй механизаторнууд! 1959 ондо орооһо таряа, кукуруза болон бусад ургамалнуудай баянургаса абахын тула бүхы хүсөөрөө оролдое!

...РУМКАНАЙХИДАЙ ҮҮСХЭЛЫЕ ҮРГЭНӨӨР ДЭМЖЭЭ

...орон дотороо коммунизм ...лха нангин зорилгые шиид... долоон жэлэй асари ехэ түсэ... болзорһоонь урид дүүргэхэ гэ...айн һайхан тэмсэл хото, ху...илгадгүй үргэн далайсатай...элгэржэ байна. Энэ ехэ хүдэ... манайшье республикын ...ад эдэбхитэйгээр оролсожо ...ай.

...хоз, совхозуудай малшад ...онд нёдондонойхиһоо хоёр ...дахин ехэ мяха абаха, һү, ... үндэгэ абалгые нилээд дээ...лхэ гэжэ шиидээ. Адуу малай ...эмые эрид ехэдхэхэ хэрэгтэ ...зын силосэй гол һуури эзэл...дань, кукурузын баян ургаса ... гэжэ шиидэһэн Сэлэнгын ...й «Коммунизм» колхозойхи...эшээгээр хаа хаанагүй ехэ ...эри хэгдэжэ эхилээ. Тиихээ ... хонёор баян манай респу...н эрхэ байдалда һайн шанар...һэн ехэ хэрэгтэй. Имагтал ...й бага, дутамаг дээрэһээ ... жэлдэ хони, хурьгадай гар...үхэр малай туража муудаха ...ануул заһаһаа ушардаг. ... байдалые мүнөө үедэ тэсэжэ ...огүй гэжэ тоолоод, Курумка...имагай Ленинэй нэрэмжэтэ ...зой гэшүүд, тэндэхи лугово... бүхы малшад мүнөө жэлдэ ...лангай ургасые хоёр дахин ...үүлхэ гэһэн социалистичес...ага абаһан байна. Бүгэдөөрөө ...лан дээрээ гаража, үнэ сэн ...ай үбһэ ногооной үндэр баян ... туйлая гэжэ тэдэнэр рес...кын бүхы колхоз, совхозуу...алшадта хандаһан байха юм. ...лан энэ бэшэгынь манай газе...эгэлдэрэй номерто толилог... Курумканайхидай үүсхэлые ...н обком һайшаан дэмжэжэ, ...лангай ургасые энэ жэлдэ ...ахин ехэдхэхэ талаар рес...а дотор социалистическэ ...ээ үргэнөөр эмхидхэхыень ...эй бүхы айкомуудые уялгал...айна.

... ногооной ургасые жэлэй ...ла эрид дээшэлүүлжэ, сабша... гектар бүриһөө адагынь 15 ...эр ургаса абаха арга болом...лхоз, совхоз бүхэндэ бии. Үн... жэлдэ Иволгын аймагай ...унизм» колхозой гэшүүд саб...гаа хоёр, гурба дахин һайса ...д, наг шэбхэ ехээр зөөжэ ...анай ашаар урда жэлэйхиһээ ...ахин ехэ үбһэ хуряажа аба...айха юм. Мүнөө жэлдэ тэдэ...ектар бүриһөө 15 центнерһээ ...бэшэ үбһэ абаха зорилготой. ...ри үтэгжүүлгэ хоёрые орол...йгоор ябуулжа, ехэхэн газа...араар сабшажа абаһанай ... Бичурын хониной совхозой...ёондо үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө ...эжэ шадаа һэн.

...жэшээнүүд дээрэһээ хараха...абшалангай газарые һайнаар ...эд, аргал шэбхэ ехээр тараа...ладабал, мүн ургасаяа саг ... богони болзорто хуряабал, ... туршада үбһэ ногооной урга...рид дээшэлүүлжэ, хоёр дахин ...үбһэ хуряажа болохо байһа...элитэ.

...румканайхид хайшан гээд, ...аргаар үбһэ ногооной ургасые **инмэ ехээр дээшэлүүлхэ гэжэ байнаб?** Эгээн түрүүн тэдэнэр сабшалан дээрээ аргал шэбхэ ехээр гаргана. Энэ хүдэлмэридэ бүхы малшад, колхозой айл бүхэн хабаадана. Мүнөө үедэ малшад хото, хорёонойнгоо шэбхэ малтажа, сабшалан дээрэ зөөжэ эхилээ. Колхознигууд газаахи аргал, шэбхээе мори тэргээр, трактор болон автомашинаар зөөжэ байнхай. Наг шэбхэ зөөлгэдэ аймагай болон нютагай эмхи зургаанууд, һургуулиин һурагшад олоороо хабаадана. Тэдэнэр малай зуһалангай байраһаа аргал шэбхэ оложо, тэрэнээ сабшалан дээрэ гаргана. Үнеэдэй, тугалай типовой һайн байратай болоһон дээрэһээ энэ жэлдэ хохир бэлэдхэлгэдэ хоёр дахин бага аргал гаргашалагдаха юм. Тиигэжэ энэ колхозой гэшүүд май һара гаратар сабшалангай газарта 9 мянга гаран тонно наг шэбхэ зөөхэ гэжэ оролдоно.

Сабшалангаа горьтойгоор үтэгжүүлхэ зуураа, эндэхи луговодууд болон тракторно- комплексно бригадын гэшүүд газар уһалха хүдэлмэридэ ехэхэн бэлэдхэл хэжэ байна. Дүй дүршэлтэй луговодууд нүхэд Баторов, Цыдендоржиев, Митапов гэгшэд 3 миллион гаран кубометр тошо хүргөөд, хэдэн зуун гектар сабшалан дээрэ тошо халяагаад байнхай. Энэ хүдэлмэри апрель һара гаратар үргэлжэлхэ юм. Эдэ үдэрнүүдтэ уһа бүлэхэ насос хүдэлжэ, нилээд ехэ тошо халяаха байна. Уһалууриин һубаг, канавануудые заһаха, хаалта хэхэ хүдэлмэри эндэ үнинэй эхилэнхэй. Энээндэнь аймагай эмхи зургаануудһаа ерэһэн комсомолшууд ехэхэн туһаламжа хүргэнэ.

Апрель һарада сабшалангай газар шулуу шохойһоо бүхыдөө сэбэрлэгдэхэ, мянгаад гектар сабшалан борнойлогдохо юм. Гадна хоёр зуугаад гектар сабшалангые шугы, бургааһанһаа сэбэрлэжэ абаха, тэндэ олон жэлэй ногооной үрэһэ тариха гэжэ тэдэнэр шиидээ.

Нүхэд колхознигууд, совхозой хүдэлмэрилэгшэд, луговодууд! Энэ жэлдэ сабшалангай ургасые нёдондонойхиһоо хоёр дахин дээшэлүүлхээр оролдожо байһан Курумканай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговодуудай, малшадай, бүхы гэшүүдэй үүсхэлые хаа хаанагүй халуунаар дэмжэе, энэ талаар социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе.

Аймагуудай эмхи зургаануудай болон хүдөөгэй алба хаагшад! Курумканайхидай жэшээгээр үбһэ ногооной баян ургаса туйлаха хэрэгтэнь дүтынгөө колхоз болон совхозуудта эдэбхитэйгээр туһалагты.

Адуу малдаа үбһэ тэжээл хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэжэ, долоон жэлэй түрүүшын жэлдэ мяха, һү, нооһо хэдэн дахин ехээр абаха гэһэн социалистическэ уялгануудаа дүүргэхэ хэрэгтэ найдамтай үндэһэ һуури байгуулая.

Нүхэдүүд! Үбгэн, залуу илгадгүй бултаараа сабшалан дээрээ гаража, үбһэ ногооной баян ургаса абахын тула эршэмтэйгээр тэмсэе.

Валентина Анатольевна Усольцева хүдөө ажахые оньһожоруулха Татауровай училищи дүүргээд, Итанцын РТС-тэ хүдэлжэ эхилээ. 1958 ондо залуу механизатор трактористаар, комбайнераар бэеэ дажа хүдэлхэ зуураа, ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг һэн. Халаанай нормые үдэр бүри 120—130 процент дүүргэдэг байгаа.

Ургаса хуряалгын дүүрэхэдэ Валентина Анатольевна токариин мэргэжэлые шудалха гэжэ шиидээ һэн. Мүнөө үедэ оролдосотой механизатор 5-дахи разрядай токарь гэһэн мэргэжэлтэй болонхой. **Зураг дээрэ:** (зүүн гарһаа) механизатор **В. Усольцева** токарёор хүдэлжэ байна.

М. Тимошенкын фото-текст.

Тарилгаяа гүйсэд бэлэдхэлтэйгээр угтахамнай

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые, шэнэ долоон жэлэй түсэбые бэелүүлхээр зоригжоһон манай артелиин гэшүүд ажал хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ, хараалһан түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө эршэ хүсэеэ зангидажа байна. Энэ долоон жэлэй туршада соо ороoһо тарянай болон бусад ургамалнуудай баян ургаса абадаг болохобди. Жэшээлхэдэ, 1965 он болотор ороoһо тарян хоёр дахин шахуу ехээр абтадаг болохо юм. Тиихэдэ 1959 ондо нёдондонойхиһоо 16 мянган центнерээр ехэ таряа суглуулха байнабди.

Байгша ондо манай колхоз 4482 гектар ороoһо таряа, 1200 гектар тэжээлэй ургамалнуудые, 130 гектар хартаабха, 35 гектар овощь тариха юм. Сахарай свёкло 70 гектарта тарихабди. Энэ жэлдэ ороoһо тарянай гектар бүриһөө 11 центнер ургаса хуряаха түсэбөө эрхэ бэшэ дүүргэхэбди. Тиихэдэ кукурузын тарилгын га бүриһөө 300 центнер, овощь болон хартаабхын—100—100 центнер ургаса хуряагдахаар хараалагдана.

Тарилгада бэлэдхэлэй үе соо нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Хамта 9 мянга гаран центнер үрэһэ хүрэнгэ бэлдэгдэнхэй. Үрэһэмнай һайса сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдэнхэй. Тиимэһээ энэ жэлдэ һайн шанартай, сортовой үрэһөөр тарилгаяа хэхэбди. Жэшээлхэдэ, шэниисын «Лютесценс-62», «Онойхойская-44», «Селенгинская» сортын, овёсой — «Золотой дождь», «Онохойская» сортын үрэһөөр тарилга хэгдэхэ юм. Урда жэлнүүдтэ манай колхоз «Червонец» сортын ячмениин үрэһөөр тарилга хэдэг байгаа. Мүнөө жэлдэ «Кубанец» сортын үрэһэ тарихабди.

Ороoһо тарянай баян ургаса абаха зорилгоор үнгэрһэн жэлдэ 3600 гаран гектар пар хахалаа һэмди. Мүнөө жэлдэ шэнисэ, сахарай свёкло, кукуруза болон бусад ургамалнууд пар дээрэ таригдаха байна. Гадна севооборотой шэнэ түсэб табигдаа. Колхозоймнай комплексно 5 бригадануудта 3 политой севооборот хэрэглэгдэхэ. Тиихэдэ тэжээлэй ургамалнууд 4 политой севооборотдо таригдаха юм. Тарилгын үедэ агротехникын заабаринуудые үргэнөөр хэрэглэжэ, бүхы таряалангайнгаа 80 процентыень хэрээһэлүүлэн, нарин рядтайгаар тарихабди.

Газар таряалангаа шанаржуулхын тулада нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэ үргэнөөр хэрэглэгдэжэ байна. Мүнөө кукурузын, сахарай свёклын поли дээрэ 700 гаран тонно наг шэбхэ зөөгдөө. Мүн эдэ участогуудта болон огородой газар дээрэ зөөгдэхөөр 20 тонно шубуунай аргал, 300 центнер үнэһэн бэлдэгдээд байна. Тарилгын үе болотор 140 тонно минеральна үтэгжүүлгэ зөөжэ абахабди. Байгша ондо райсемхозой элитнэ үрэһэ ургуулха бригаднуудта 1500 гектар шэниисэ суперфосфадаар үтэгжүүлэгдэхэ. Тиин нёдондо ойройдоол 600 гектарта минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан байгаа.

Кукурузын баян ургаса абаха зорилгоор оньһожоруулагдаһан 3 звено эмхидхээбди. Звенонуудые даагшадаар дүй дүршэл ехэтэй трактористнууд: Афанасий Бельский, Григорий Бурков, Харитон Никонов гэгшэд ажаллажа байна. Эдэ звенонуудта «Беларусь» маркын 3 трактор, 3 сеялкэ, 3 культиватор болон бусад шухала хэрэгтэй зэр зэмсэг даалгагдажа үгтэнхэй. Кукурузашад даалгагдаһан газар дээрээ наг шэбхэ элбэгээр зөөгөө.

Тиихэдэ 600 гектарта саһа тогтоогоод, һайрам барижа байнабди. Мүнөө жэлдэ 1500 гектарта уһа тогтоохо хэдэн звено эмхидхэгдэнхэй. Таряалангые уһалха хүдэлмэридэ 16 хүн, сабшалан уһалалгада —9 звено хүдэлхэ юм. Гадна газараа уһалхадаа воскреснигүүдые эмхидхэхэбди.

Колхозоймнай механизаторнууд машина, техникээ һайнаар заһабарилжа, тарилгадаа бэлэн болгоо. Тэдэнэр богонихон болзор соо 23 трактор һайн шанартайгаар заһабарилаа. Зүгөөр 5 тракторынь Гашейн РТС-тэ эльгээгдэжэ, капитальна заһабарида ороо юм. Тэрэшэлэн сеялкэ болон культиваторнуудай заһабари сүм дүүргэгдэнхэй. Мүнөө механизаторнуудаар олоншье һаа, үшөө 23 колхознигуудаа комбайнер, тракторист болгохоёо һургажа байнабди.

Тиигэжэ манай артелиин гэшүүд шэнэ долоон жэлэй түрүүшын хабарые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаад, ороoһо таряа болон тэжээлэй ургамалнуудай баян ургаса хуряахаар шиидэбэ.

К. Перевалов,
Мухаршэбэрэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Урдынгаа алдууе элирүүлээд...

Хэжэнгын «Победа» колхоз урдань адуу малда үбһэ тэжээл багаар бэлдэжэ, үбэлэй һарануудта бэрхэшээлтэй байдалда ородог һэн. Тиимэ саанаа малай шэмэтэ тэжээл—кукуруза тарилгые балай тоодоггүй, таряашье һаа, ургасынь хойноһоо муугаар харууһалжа, биратай ургаса хуряадаггүй байгаа. Энэ алдуугаа тус колхозой гэшүүд мүнөө жэлдэ хараада абажа, кукурузын баян ургаса заатагүй хуряагаад, ниитынгээ малда элбэг силос дараха гэжэ шиидээ. Тиигэжэ кукуруза ургуулха звено һаяхан эндэ эмхидхэгдэжэ, коммунист Ц. Д. Санжиев, комсомол хүбүүн, тракторист Д. Д. Будажапов, залуушуул М. Бастуев, П. Шихранов гэгшэд оролсобо. Энэ звенодо «Беларусь» трактор болон бусад шухала хэрэгтэй зэр зэмсэгүүд үгтөөд, һайн үрэжэлтэй 60 гектар газар даалгагдаа юм.

Мүнөө звеногой гэшүүд нэгэ гектар газарта 30 тонно наг шэбхэ гаргаха зорилготойгоор 11 га газарта 330 тонно гаргаад, энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

Кукурузашад газарай гэдэхэтэй хамта минеральна үтэгжүүлгэ, суперфосфат шэбхэтэй холижо тараaха юм. Тиигээд өөһэдынгөө хүсөөр газараа хахалжа элдээд, һайн шанартай үрэһөөр тарилгаяа хэхэ даабаритай.

Колхозой правлени зунай үедэ кукурузашадаа ондоо ажалда хабаадуулхагүй гэжэ шиидхээ. Тиимэһээ кукурузын ургаса хуряагдатараа һайн харууһанда байлгагдаха болоно. Тэрэшэлэн 10 гектар тазарынь уһалагдаха юм.

Гектар бүриһөө дунда зэргээр 300 центнер кукурузын ногоон эшэ набша хуряажа, колхозойнгоо малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулхын түлөө оролдонобди гэжэ звеное даагша Дагбадоржо Будажапов хөөрэнэ.

Н. Галданов.

Узбегэй ССР-эй искусство, литературын хүдэлмэрилэгшэд СССР-эй орден медальнуудаар шагнагдаба

...егэй искусство, литературын ...элгэдэ ехэ габьяатай байһа... түлөө, Узбегэй искусство, ли...рын декадын Москва городто ...онтой дашарамдуулан СССР-эй Верховно Соведэй Президиум Узбегэй ССР-эй искусство, литературын 367 хүдэлмэрилэгшэдые СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаа.

...иин загаһашад кварталайнгаа даалгабари дүүргэбэ

...РОЗАВОДСК, мартын 18. (...). Карелиин совнархозой ...ышленностиин предприятинуу... болон загаһанай управлениин ... баридаг колхозуудай коллективүүд нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые болзорһоонь хоёр долоон хоног урид дүүргэжэ, даалгабариһаа гадуур 4 мянган центнер загаһа орондоо үгэһэн байна.

...профсоюзай комитедэй дэргэдэхи харилсан туһалалсалгын кассын устав

...фсоюзай комитедэй дэргэдэ...рилсан туһалалсалгын кассын ...э ВЦСПС-эй президиум ба...

...нгөө хүдэлжэ байһан пред...д эмхи зургаан болон һур...ын харилсан туһалалсалгын ...гэшүүн боложо профсоюзай ...д һурагша бүхэн орожо ша...ажал хэхээ болиһон пенсионер профсоюзна бүридхэлдэ байһан газартаа харилсан туһалалсалгын кассын гэшүүн байжа шадаха гэжэ устав соо хэлэгдэнэ.

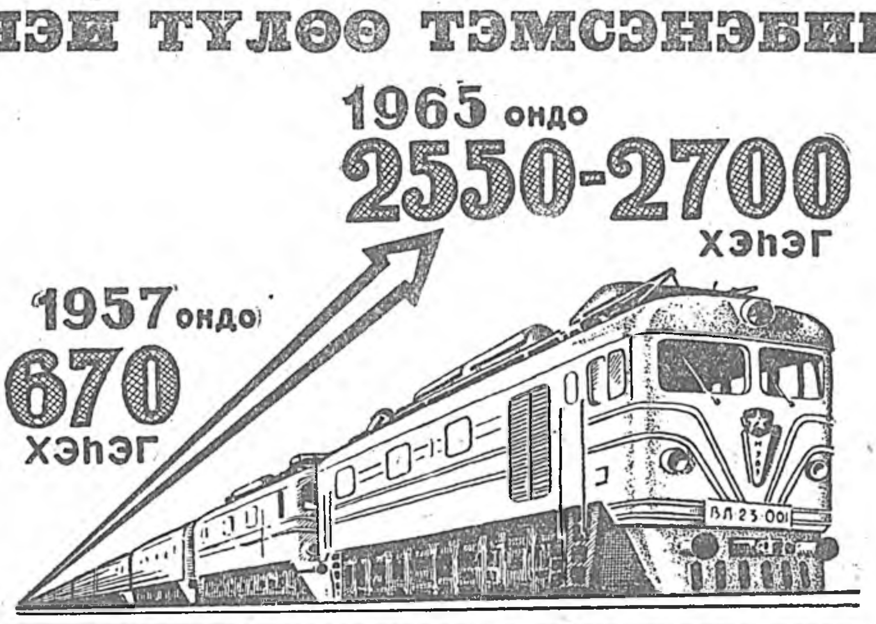
Харилсан туһалалсалгын кассын гэшүүдэй эрхэ болон уялганууд, гэшүүнэй түлөөһэ түлэхэ, зээлеэр мүнгэ абаха гурим устав соо тодорхойлогдоһон байна.

ЮУНЭЙ ТҮЛӨӨ ТЭМСЭНЭБИБДИ

Партиин XXI съездын баталан абаһан түүхэтэ долоон жэлэй түсэбэй ёһоор оронноймнай арадай ажахы айхабтар түргэнөөр хүгжэхэ байна. Энээн дээрэһээ боложо хэлы шэнээн ехэ хэмжээнэй ашаан шэрэгдэхэ болоно гээшэб.

Жэшээлхэдэ, 1965 ондо 1958 онойхитой сасуулбал түмэр замай транспортаар ашаа шэрэлгэ 39—43 процентээр нэмэхэ болоно. Тиимэһээ гол шухала янзын транспортые, илангая түмэр замые эрид ондоо болгон һайжаруулха гээшэ шухала зорилго болоно.

Тиихэдээ мүнөө гол түлэб хэрэглэгдэжэ байһан паровозууд түлишэ багаар галдадаг электровоз, тепловозуудаар һэлгэгдэхэ байна. Ерэхэ долоон жэлэй туршада ороной түмэр замуудта хамта дээрээ 100 мянга шахуу километр утатай замда 7 жэлэй эсэс багаар электровоз, тепловозууд ябадаг болохо байна. Эдэ лининүүд дээгүүр хоёр дахин шахуу ехэ юумэн шэрэгдэдэг болохо. Тиигэжэ түмэр замаар ашаа шэрэлгын 85—87

процентнь электровоз, тепловозуудаар шэрэгдэхэ болоно. Харин тиихэдэ үнгэрһэн 1958 ондо эдээгээр ашаа шэрэлгэ арайхан гэжэ 26 процент болоһон байха юм.

Гол шухала магистральнууд: Москва—Куйбышев—Иркутск—Дальна Восток, Москва — Горький — Свердловск, Москва — Казань — Свердловск, Караганда—Магнитогорск — Уфа, Москва — Харьков—Ростов — Минеральные воды болон бусад замууд электрын хүсэтэй боложо, электрифицировалэгдэһэн түмэр зам гурба дахин ута болохо.

Электровоз болон тепловозуудай үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоходо (ургалтань зураг дээрэ харуулагдана) долоон жэлэй туршада тухайлхада 400 миллион тонно нүүрһэ алмаха, мүн түмэр харгы ашаглалгада гарадаг гаргашые 45 миллиард түхэригөөр бага болгохо арга олгогдохо юм.

Түмэр замые техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэгжүүлһэнэй, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй ашаглалгые һайжаруулһанай ашаар түмэр замай транспорт дээрэ ажалай бүтээсэ долоон жэл соо 34—37 процентээр дээшэлжэ, США-гэй түмэр замдахи ажалай бүтээсын мүнөө сагай хэмжээнһээ үлүү гараха байна. Тиихэдэ түмэр замаар ашаа шэрэлгын өөрынь үнэ долоон жэл соо 22 процентээр доошолхо юм.

Коммунистическэ байгуулалтын шэнэ шатада комсомолой үүргэ бүри дээшэлээ

Түрэл партиимнай ээлжээтэбэшэ XXI съезд манай орон дотор коммунистическэ общество үргэн далайсатайгаар байгуулха асари ехэ түсэб хараалжа, бүхы ажалшадые, тэрэ тоодо залуу үетэниие шэнэ илалтануудта уряалба. Энэ түүхэтэ үедэ республикымнай комсомолой организациин урда ямар зорилго табигданаб? Иимэ асуудалаар ВЛКСМ-эй обкомой, Улан-Удын горкомой һаяхан болоһон нэгэдэмэл пленум обкомой секретарь нүхэр Дамбаевай элидхэлые зүбшэн хэлсээ.

Тус пленумдэ хабаадагшад КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые нэгэн һаналтайгаар һайшаажа, долоон жэлэй агууехэ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тула юу хэхэ, ямар ехэ оролдолго гаргаха байһан тухайгаа хөөрэлдөө. Жэшээнь, Галуута-Нуурай ГРЭС-эй, Харанхын уурхайн барилгые, республикымнай газар дээгүүр гарадаг түмэр харгы зайн галда оруулха хүдэлмэриие ВЛКСМ-эй областной организаци шефтээ абаба гэжэ энэ пленум соносхоо. Мүн Брянска целлюлозно-саарһанай комбинадай барилгада габшагайгаар туһалха гэжэ шиидхэгдээ. Энэ ехэ хүдэлмэриие амжалтатай һайнаар ябуулхын тула 1959—1961 онуудай турша соо шэнэ барилгануудта 3 мянга гаран хүбүүд, басагад эльгээгдэхэ юм.

45 мянган тонно! Эды шэнээн түмэрэй хаядаһа суглуулжа, гүрэндөө тушааха шадалтайбди гэжэ республикынгаа залуу үетэнэй үмэнэһөө комсомолой пленум мэдүүлээ. Тэрэшэлэн комсомолой долоон жэлэй жаса байгуулжа, гүрэнэй эд зөөри алман арьбадхаһанай ашаар 180 миллион түхэриг, тэрэ тоодо 25 миллион түхэриг 1959 ондо энэ нөөсэ руу оруулха гэһэн хүндэтэй уялга пленумдэ хабаадагшад абаа.

Залуу наһанай зориг, эршэ гэээшэ иимэл ха юм. Зүгөөр хүдөөгэйшье залуушуул баһал ехэ түсэбтэй, энэ долоон жэл соо нэрэеэ алдаршуулха эрмэлзэлгэтэй.

— Манай комсомолшууд болон залуушуул 1959 ондо мяха абаха зорилгодо эрхим хубитаяа оруулха. Тэрэнэй түлөө мал ажал дээрэ хүдэлгэхөөр 140 хүнүүдые нэмэжэ эльгээгээд, 15 отара, 15 гүүртэ эмхидхэхэбди, 85 мянган шубуу тэжээжэ, гүрэндөө тушаахабди,—гэжэ Яруунын айкомой секретарь Акулина Мезенцева пленумэй трибуна дээрэһээ тангариглаа.

— Бичурын залуу ээзд эршэ хүсэеэ улам зангидажа, хүдөө ажахыдаа эрид хубилалта хэхэ хүсэлэнтэй. Аймаг доторнай гахай шаахан үсхэбэрилхэ залуушуулай 8 коллектив шэнээр байгуулагдаа. Жэшээлбэл, «Победа» колхозой хүбүүд, басагад энэ жэлдэ 760 центнер гахайн мяха худалдаха. Бүхы һургуулинуудтамнай шубуу үсхэбэрилхэ звенонууд хүдэлжэ захалаа. Комсомолшуудай хүсөөр 1400 гектар газар дээрэ имагтал квадратно-гнездовой аргаар кукуруза таригдаха, тэндэһээ тогтууритай ургаса абахабди,—гэжэ комсомолой айкомой секретарь Александр Смолин пленумые батаар найдуулаа.

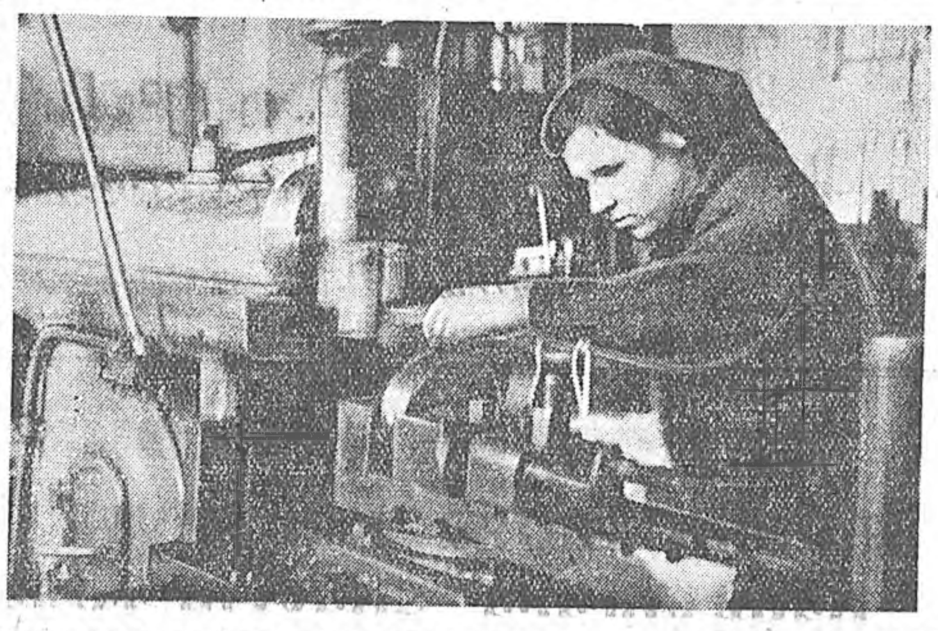
Бүхы дээрээ республикымнай хүдөөгэй комсомолшууд иимэ дайшалхы зорилго урдаа табяа гэбэл: 1959 ондо 30 мянган гахай шахажа, 2 мянга гаран тонно мяха худалдаха; үхэр мал бэлшээн таргалуулха 90 гүүртэ эмхидхээд, 3200 тонно мяха абаха; 1 миллион шубуу тэжээхэ; аймаг бүхэндэ туулай үсхэбэрилхэ 2—3 фермэ байгуулха; 10 мянган гектар талмай даажа абаад, га бүриһөөнь 300 центнер кукуруза хуряажа абаха; уһалууриин 20 шэнэ системэ бариха; 1000 хүбүүд, басагадые, илангаяа дунда һургуули дүүргэгшэдые мал ажал дээрэ хүдэлгэхөөр эльгээхэ.

Энэ хадаа харюусалгатайшье, хүндэтэйшье зорилго гээшэ. Теэд ямар аргаар энээнээ хүсэлдүүлхэб? Нэн түрүүн КПСС-эй XXI съездын холын хараата шиидхэбэринүүдые хүбүүн, басаган бүхэндэ тодо һайнаар тайлбаридан ойлгуулха, тэдэниие долоон жэлэй түсэбөөр зэбсэгжүүлхэ тон шухала гэжэ пленум тогтооһон байна. Тиигэжэ предприяти, колхоз, совхозой урда табигдажа байһан бодото зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ залуу үетэниие элсүүлхэ, эдэбхи хэшээлыень толгойлхо хэрэгтэй.

Хоёрдохёор, шэнэ эрхэ байдалда, шэнэ зорилгонуудай табигдаад байхада комсомолой организацинуудые эмхидхэлэйнь талаар бэхижүүлхэ, залуушуулые нүлөө ехэтэйгээр, зүбөөр ударидажа шададаг болгохо, тэдэнэй үүргые улам дээшэлүүлхэ гээшэ тон шухала болоод байна. Юуб гэхэдэ, эмхидхэлэйнгээ талаар һула, үсөөн гэшүүдтэй дээрэһээ али олон ажахын-политическэ асуудалые шадамараар шиидхэжэ бирадаггүй комсомолой организацинууд республика доторнай үшөөл бии.

Залуу үетэниие коммунистическэ ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэг комсомолой түрүүшынь, гол шухала зорилго мүн болоно. Энээн тушаа КПСС-эй XXI съездын резолюци дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: «Залуушуулые коммунистическэ үзэл бодолтой болгохо, эдэбхитэй, ушар ёһо мэдэдэг коммунистическэ общество байгуулагшадые, Эхэ орондоо энэрхы сэдьхэлээр инаглан дурладаг, коммунистическэ ёһоор ажаһуудаг, хүдэлмэрилжэ шададаг хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ партийна, комсомолой организацинууд онсо анхаралаа хандуулха ёһотой».

Манай республикын комсомолой организацинууд залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха талаар бага бэшэ оролдолго гаргаһан байна. Гэхэтэй хамта, зарим хүбүүд, басагадай зүгһөө архидаха, хулигаантаха, олониитэдэ харша аяг ааша гаргаха ябадал үшөөл үзэгдэһөөр. Пленум хуушанай сагай эдэ үлэгдэлнүүдтэй эрид тэмсэхэ, коммунистическэ ёһоной һайн һайхан абари заншал залуушуулда хүмүүжүүлхэ тушаа дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа. Энэ тогтоолой ёһоор, ВЛКСМ-эй айком, горкомууд ургажа ябаа үетэнэй эрдэм һургуулиие дээшэлүүлхын түлөө үдэр бүри оролдолго гаргаха, коммунистическэ ажалай коллективэй нэрэ зэргын түлөө тэмсэгшэдэй хүдэлөөе толгойлхо, аймаг, город бүхэндэ культурын университет байгуулха, залуушуулай дунда бэе махабадын соёлой хүдэлмэри улам үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилготой.

Улан-Удын паровозно депогой хүдэлмэришэд КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдые бүримүһэн һайшаажа, шэнэ амжалта туйлана.

Механическа цехын харуулдагша Алла Петровна Осис ажалай үндэр бүтээсэ туйлана, нормоёо үдэр бүри 170—180 процент дүүргэнэ.

Зураг дээрэ: нүхэр Осис хүдэлмэрилжэ байна.

А. Мантаевай фото.

ДОЛООН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Һаалишан Аюур Гармаев

Аюур Гармаев урзанда жэл сэрэгэй алба дүүргэжэ ерээд, түрэл «Коммунизм» колхоздоо һаалишан боложо ороо һэн.

Багаһаа хойшо малда дуратай, ажалша бэрхэ байһан туладаа шэнэ ажалдаа ехээр ядалдаагүй. Жэл бүри абаһан уялгаяа дүүргэжэ, колхозой правлениин магтаалда хүртэдэг байгаа.

Һаалишан Гармаев нүхэртэеэ 54 толгой нютагай хайнаг үүлтэрэй үнеэдые харууһалжа, энэ жэл тус бүриһөөнь 500 литр һү һааха, нэгэ нэгэ тугал абаха уялгатай.

— Үбһэ тэжээл элбэг хүрэхөөр бэлдээд, үнеэдтэ тэрэнээ саг сооньтусхай нормоор эдеэлүүлээд байбал, ашаг шэмэнь дээшэлхэ байна,—гэжэ Аюур Гармаев хөөрэнэ. Мүнөө Аюур һаалишан нүхэртэеэ 7 гектар сабшалангай газар даажа абаад, баян ургаса ургуулхын туладa тэндээ наг шэбхэ гаргажа, тараажа байна.

Үнэн сэхэ, оролдосотой ажалайнгаа түлөө Аюур Гармаев аймагай Соведэй депутатадаар һунгагдаад, шэнэ эршэ хүсэтэйгөөр хүдэлмэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан Аюур Гармаев.

П. Жужаев.

Ахын аймаг.

Коммунистическэ ажалай жэшээ

Манай колхозой түрүү хонишодой нэгэн болохо Аксинья Филипповагай алдар соло аймаг дотороо мэдээжэ болонхой. Тэрэ хонишоноор хүдэлһөөр 23 жэл болоо. Теэд тэрэнэй хэһэн ажалые согсолжо харахада, эдэ жэлнүүдэй туршада 3 мянгаһаа холо дээшэ хурьгадые түлжүүлээ. Суута хонишон энэ амжалтаараа һанаагаа амарангүй, КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула ажал хүдэлмэридөө далайса ехэтэйгээр оролдожо ажаллана.

Аксинья Филиппова хонин ажал дээрэ бүри залууһаа — хорёод хүрөөгүй байхадаа ажаллажа эхилһэн юм. Колхозой хонишод тэрэниие манай эгээл хуушанай, дүй дүршэл ехэтэй хонишон гэжэ тоолодог. Үнгэрһэн 23 жэлэй турша соо үнэхөөрөөл мэргэжэл ехэтэй хонишон болоһоноо өөрынгөө ажалай амжалтаар нэгэтэбэшэ гэршэлэн харуулһан байна. Хэнэйшье мэдэһээр, хонидые хурьгалуулжа, абаһан хурьгадаа бүрин гүйсэдөөр түлжүүлхэ гээшэ миил бэшэ ха юм. Теэд Аксинья Филиппова ямаршье бэрхэшээлнүүдһээ сухаридаггүй, эсэшэ сусашагүйгөөр оролдодог. Тэрэ харууһалдаг хурьгадаа ходо доо тарган тобироор, гарзагүйгөөр түлжүүлнэ.

Аксинья Прокопьевнагай дүй дүршэлые хараад байхада ехэл һургаалтай гээшэ. Юуб гэхэдэ, тэрэ абаһан хурьгадаа 20 хоноторнь тусгаар байра соо харууһалжа, һүүлээрнь тэдэнээ бүхы хонидой байрада оруулдаг.

Аксинья Прокопьевна өөрынгөө ажалай баян дүй дүршэл тухай сугтаа хүдэлдэг залуу хонишодтоо хэлэжэ үгэдэг, тэдэнэй ажал хүдэлмэридэ туһалалсадаг юм.

Нүхэр Филипповагай ажалладаг хониной фермынхид мүнөө коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа ажаллана.

Манай «Коммунизм» колхозой колхознигууд Ториин аймагай Соведэй депутатадаар Аксинья Прокопьевна Филипповае һунгаа. Нүхэр А. П. Филиппова мүнөө хонидой үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэнэ. Филипповагай һунгагшадай этигэл найдабариие нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэнь найдамтай.

В. Ломухин.

Түрүү арга хэрэглэнэ

Дунда Тог гэжэ газарта Борьёогой совхозой хоёрдохи фермын ахалагша хонишон Дари-Цырен Дуриновай даадаг отара байрланхай. Энэ отарада үбэлэй хурьгад олоор абтана.

Отарынхидай хонидоо һайнаар ондо оруулжа, шадамараар бэлшээгээд, хүшэ шадалтай байлгаһанай ашаар абтаһан хурьгадынь тобир дорюунууд юм. Эндэ бүхыдөө 320 хурьгатай болоод, кошарно-базова аргаар, нэгэшье толгойе гарзада оруулангүй түлжүүлнэ.

Оролдосотой шадамар хурьгашад Дари Дуринова, Тогочи Галсанова, залуухан басаган Екатерина Будаева гэгшэд хурьгадаа саг сооньзүбөөр эдеэлүүлдэг. Хурьгадые томо жэжээрнь илгаад, бүлэг бүлэгөөр тусхай таһалганууд соо байлгана. Хурьгалһан хонидоо арбаад хоногой туршада бэлшээридэ гаргадаггүй, хотондоо байлгадаг заншалтай.

Хонидойнь байра, хото хорёо соогуур үбһэ тэжээл хэжэ эдюулхэ тэбшэнүүд табигдаһан аад, тэжээлынь гамтайгаар хэрэглэгдэнэ.

Энэ отарада саашадаа үшөө 470 хурьган абтахаар хараалагдана. Хонишон Дуринов мүнөө үедэ хонидоо һайн хагдатай газараар бэлшээнэ.

Тэрэшэлэн энэ фермын эрхим хонишод нүхэд Жигдоржиев, Балданов, Цыбикжапов, Цыренова гэгшэдэй даажа байһан отарада хонид хурьгалхаяа байна. Эдэ отарынхид үбһэ тэжээлээр дуталданагүй. Хонидынь хүшэ шадалаа табяагүй ондо орожо байнхай.

Партиин XXI съезд дээрэ баталагдаһан долоон жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхын тула эндэхи хонишод мүрысэн ажаллана.

Б. Шаралдаев.

КУКУРУЗА УРГУУЛАГШАДТА ТУҺАЛАМЖА

Кукурузые хорхой шумуулһаа, үбшэнһөө яажа хамгаалхаб

Кукурузын ногоон эшэ набша элбэгээр хуряахын тула тэрэнэй ургасада һаад тойбо ушаруулдаг үбшэн, мүн хорото амитадтай тэмсэхэ гээшэ ехэхэн удхатай.

Энэ ургамалай эшэ набшануудтань крахмал болон сахарай элбэг байдаг хадань тэрээндэ элдэб үбшэнһөө гадна, хорото амитад халдахадаа түргэн байдаг. Ургамалда харша 128 зүйлэй хорото амитад, 83 зүйлэй үбшэн кукурузын ургасые муудуулха аргатай юм.

Зүгөөр манай республикада кукурузын һаянай таригдажа эхилһэн хадань тэрээндэ хоро хүргэдэг үбшэн болон амитад, энэ ургамалые үнинэй таридаг районуудта орходоо, үсөөн юм. Гэбэшье республикымнай зарим аймагуудта газар жэл бүри гандашадаг гээшэ. Тиимэһээ халуунда үдэдэг хорото амитадтай болон үбшэнтэй тэмсэхэ хүдэлмэреэ заашье һуладхаха ёһогүйбди. Юуб гэхэдэ, нютагаймнай эрхэ байдалда таригдаһан кукурузын эшэ, үндэһэнүүдые эрээн сохо болон бусад хорото амитад ехээр гэмтээжэ, ургаха шадалыень һалгаажархидаг юм.

Ургамалай ургасые али болохоор һаатуулдаг амитадһаа кукурузые амжалтатайгаар хамгаалхын тула, нэн түрүүн тарилга хэхэ газараа шэлэжэ олохо гээшэ ехэхэн удхатай. Энэ ушарта хорото амитадаар үсөөн участогуудые шэлэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ нэгэ квадратна метр газарта 3-һаа дээшэ бэшэ хорото амитадай байгаа һаань хамаагүй, тэдэниие усадхахада бараг ха юм. Зүгөөр энээнһээ олон амитадай үзэгдөө һаань, кукурузые эдээнһээ аршалха хүдэлмэри заатагүй ябуулха хэрэгтэй. Шэлэжэ абаһан участогтаа хорото амитадай байһыень элирүүлхэ хүдэлмэри хабар, намарай дулаан үдэрнүүдтэ хэгдэхэ зэргэтэй. Энэ хүдэлмэри үнгэргэхэдөө олон жэлэй гү, али үдхэн ногоотой участогуудые тон нарииваар шалгажа үзэхэ гээшэ шухала.

Хоёрдохёор, газараа зүбөөр элдүүрилхэ хэрэгтэй. Илангаяа хахалагдаһан, али парлагдаһан газарта июль-август һарануудта культиваци хэхэдэ, мүн хабар эртэ, саг болзортоо парлагдаһан газарта хорото амитад үсөөрдэг юм. Тиимэһээ энэ хүдэлмэриие һаатуулангүй, саг болзортонь хэхэ хэрэгтэй.

Гурбадахяар, кукурузын үрэһые хорото амитадһаа, мүн үбшэнһөө хамгаалхын тула тарилга хэхынгээ урид үрэһэндэ 12 процент гексахлоранай дуст (1 центнертэ 1 килограмм) сасаха ёһотойбди. Харин шэлэгдэһэн участогта олоороо байһан амитадые бүримүһэн усадхахын тула парлагдаһан газарайнгаа хүрьһэндэ 12 процент дуст (нэгэ гектарта 60—80 килограмм), техническэ гексахлоран (нэгэ гектарта 10—15 килограмм) 7—10 сантиметр гүнзэгыдэ шэнгээхэ хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэ тусхай сеялкэ, самолёдууд, мүн культиватор бии бшуу. Гексахлоранай сагһаань оройтуулжа газарта шэнгээбэл, наранай туяада шарагдажа, шанар шэнжээ түргэнөөр гээдэг юм.

Зүгөөр гексахлоран оруулагдаһан газарта 3 жэлэй турша соо хартаабха болон бусад корнеплодуудые тариһанай хэрэггүй. Юуб гэхэдэ, тиимэ газарта таригдаһан корнеплодууд үмхэй үнэртэй болошодог юм. Харин корнеплодуудһаа ондоо ургамал тарихада һайнаар ургахаһаа гадна, хоншуу үнэртэй байдаг.

Зунай түрүүшын хахадта халуун гү, али ганданги үдэрнүүдэй болоходо кукурузын ургасада таршаа, голёонууд гуримгүй ехэ хохидол ушаруулдаг юм. Бэеэ хүсэшэһэн таршаа, голёонууд гү, али тэдэнэй үтэнүүд кукурузын намаануудые дууһан, үгышье һаа эшэтэйнь эдижэрхидэг бшуу. Эдэ амитадтай тэмсэхэдээ баһал гексахлоранай дуст хэрэглэдэг. Зүгөөр гексахлоранай орондо кремнефториста натри хэрэглэжэ болохо. Нэгэ гектар газарта 10—12 килограмм дуст, 12—14 килограмм натри сасаха хэрэгтэй. Мүн таршаа, голёонуудые аладаг хоронуудтай холигдоһон адуунай шэбхэ хэрэглэжэ болохо. Адуунай 10 килограмм шэбхэдэ, мүн модоной хибэдэһэндэ 200—250 грамм гашуун натри болон кальциие 6—7 литр халуун уһанда дэбтээгээд холидог юм. Тиигээд хибэдэһэ, шэбхээ һайса худхажа ерээд, таршаа, голёогой олоороо байһан газарта тарааха хэрэгтэй. Зүгөөр иигэжэ бэлдэгдэһэн хорон хүнэй бэеые, мүн малые гэмтээжэ шадаха юм. Тиимэһээ энэ хүдэлмэри тон нарииваар хэгдэхэ ушартай.

Тэрэшэлэн ооһо таряа гэмтээдэг эрээн булуудханууд кукурузын ургасые нилээдгүй һаатуулдаг. Энэ хорхойнуудай олоороо сугларһан газарта ургамалыень 12 процент холигдоһон гексахлоранай дустаар (гектар бүридэ 10—12 килограмм) сасаха хэрэгтэй. Манай республикада иимэ хорхойнууд олоороо үдэшэдэг гээшэ. Тиигээд ургамалай шэмээр хоолложо байхадаа бүришье олошоржо, ооһо таряанай, мүн тэжээлэй ургамалнуудай ургасые ехээр доошолуулдаг. Гадна эдэ хорхойнууд кукурузын халдабарита үбшэниие бэедээ халдаагаад, бүхы участогаар тараажархидаг юм. Тарилгын хэгдэхэ газарта дүтэ байһан муухай хаядаһануудһаа эдэ хорхойнууд бии болошодог гээшэ. Тиимэһээ тарилгын газарые сэбэрээр байлгаха гээшэ тон шухала.

Һая ургажа байһан кукурузые ута һүүлтэй зумбраанууд гол таһа эдижэрхидэг. Зумбраанууд ооһо таряанай, мүн кукурузын үрэһые газар дороһоо малтажа эдихэһээ гадна, һая ургажа байһан шэмэ ехэтэй ургамалые дууһажархидаг юм. Тиимэһээ зумбраануудые, илангаяа хахалагдадаг газарта дүтэ байһыень, тарилгын болохоһоо урид хюдажа эхилхэ ёһотойбди. Эдэниие хюдахадаа хороор сүршэгдэһэн овёс, шэниисэ, ячмень үргэнөөр хэрэглэхэ хэрэгтэй. Нэгэ килограмм ооһондо 150 грамм хоро сүршөөд, 40—50 грамм ургамалай тоһо болон автол холиходо һайн. Тиигээд һайса худхаһанайнгаа һүүлээр зумбраагай нүхэн дээрэ 3—3 граммаар хаяха хэрэгтэй. Тиигэбэлтнай эшээнһээ һая гараһан зумбраа үлэн байжа, тэрэниеетнай дуратайгаар эдеэд лэ тэрэ дороо хосоршохо байха.

Гадна ондоо тээһээ асарагдаһан кукурузын үрэһые тон нарииваар шалгаха хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, оронноймнай баруун нютагуудта олоороо үдэшэдэг элдэб хорхойнууд кукурузын буурсагай голдонь орошоод ябалсадаг юм. Тиимэһээ асарһан буурсагуудаа бутаргаһанайнгаа һүүлээр голыень тэрэ сагтань галдажа, үгы хэхэ зэргэтэйбди.

Кукурузын үрэһэн буритаһанһаа боложо, ургаха шадалаа ехээр гээжэрхидэг. Илангаяа кукурузын үрэһые нобшо муухай амбаарта хадагалхада, мүн шиигтэй, хүйтэн, хатуу хүрьһэтэй газарта доро тарижархихада түргөөр буриташадаг, үжэшэдэг юм. Тиихэлээрээ пенициллинум, кладоспориум болон бусад элдэб үбшэндэ дайрагдашадаг. Гадна ондоо тээһээ асарагдаһан үрэһэндэ баһал элдэбын үбшэн байжа болохо. Тиимэһээ асарагдаһан үрэһээ түрүүшээр гранозанаар (нэгэ тонно үрэһэндэ 1—1,5 килограммай хүртэхөөр) хородоод, һүүлээрнь гексахлоран сүршэхэ хэрэгтэй.

Үрэһэнэйнгөө шииг нойтые харалсан, тарилгын болохоһоо хэдэн һараар урид гранозанаар хородоходо болохо. Зүгөөр гексахлоран сүршэхэ хүдэлмэреэ тарилгын урда тээхэнэ хэхэ хэрэгтэй. Кукурузын үрэһые формалин гү, али «ПД» хороор хородоходо туһа болохогүй.

Кукурузые элдэб хорхой, шумуул, үбшэнүүдһээ саг болзортонь зүбөөр хамгаалжа байбал, шэмэ ехэтэй ногоон эшэ набша элбэг дэлбэгээр хурягдаха.

Л. НЕСТЕРЕВА,
биологическа наукануудай кандидат.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН АРТЕЛИ[...] УСТАВ ЭБДЭНЭ

Редакцида ерэһэн бэшэ[...]

Түнхэнэй аймагай зарим ко[...]зуудта хүдөө ажахын арте[...] Устав эбдэхэ баримта үшөө х[...] усадхагдаагүй байһаар. У[...] XVII партсъездын нэрэмжэтэ, «[...]мя» байһан (мүнөө тэдэ то[...] хогдожо, «Восточные Саяны» [...]тэй болоо), «Сибиряк», Стал[...] нэрэмжэтэ колхозуудта эдеэ хо[...] зүйлнүүдые худалдалгаһаа о[...] мүнгые гүрэнэй банкда туш[...]гүй, сэхэ өөрынгөө «хара касс[...] гаргашалха баримта али олон [...]дэнэ. Мүн тиихэдэ ондоо юумэ [...] далдажа абахын зорилгоор, [...] һаа мүнгэ абажа, түсэбөөр ха[...]лагдаагүй үлүү гаргаша хэгд[...]

Жэшээлхэдэ, «Сибиряк» кол[...]зой правлени гэшүүдтээ аванс [...] гэжэ 40-өөд мянган түхэриг м[...] госбанкһаа абаһан аад, тэр[...] ондоо тээшэнь гаргашалһан б[...] юм. Мүн иимэ баримта «Зна[...] XVII партсъездын нэрэмжэтэ [...] хозуудта элирүүлэгдээ. Стал[...] нэрэмжэтэ колхозой правлени [...] банкаар дамжуулангүй, бусад [...]ганизаци, ондоо зарим хүнүү[...] сэхэ мүнгөөрнь тоосоо хэдэг б[...]шоо. Тус колхоз аяар 15 мян[...] түхэриг хүрэтэр нэгэ доро «[...] кассаараа» дамжуулан ондоо [...]низацинуудта түлэдэг байгаа.

Аймагай зарим колхозууд эн[...]рэ хүнүүдһээ элдэб юумэ худа[...]жа абана. XVII партсъездын [...]рэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ ж[...] туршада 31756 түхэригэй запа[...]частьнууд болон ондоо хэрэ[...]нүүдые энгэй нюурнуудһаа ху[...]дажа абахадаа, сэхэ мүнгөөрн[...]лэһэн юм. Гадна энгэй нюур[...]һаа элдэб частьнууд болон он[...]шье юумэ худалдажа абахын[...]ла «тусхай экспедиторые» ху[...] байлгадаг. Тус колхозой иимэ «[...]хай экспедитор» Эрхүү гор[...] байрлаад, һара бүриин 200 тү[...] салин колхозһоо абажа ба[...] Иигэжэ колхозой хэды ехэ мү[...] зөөри дэмы гаргашалагдана гэ[...]

Мүн аймагай бусадшье ко[...]зууд үлүү гаргаша хэжэ бай[...] Тиимэһээ үнгэрэгшэ жэлэй ту[...] соо аймагай колхозууд 200 мя[...] түхэригэй запчастьнуудые, мүн [...]сад ондоо юумэ энгэй нюурнуу[...] дээшэлүүлэгдэһэн сэнгээр худа[...]жа абаһан байна.

Олохон колхозууд хубаагд[...]гүй фондын мүнгэ госбанкда [...] соогоо нэмээжэ оруулнагүй. [...] оной январиин 1-нэй байдалаар [...]магай колхозууд 1580 мянган т[...]риг дутуу оруулһан байха юм.

Хүдөө ажахын артелиин Уст[...] эрилтые колхозой правленину[...]хэр зэргээр дүүргэжэ, фина[...] журамай хайшан гэжэ сахиг[...] байһые колхозуудай шалгалты[...] миссинууд хинадаггүй, Устав [...]дэхэ баримтые элирүүлдэггүй [...]на. Аймсоведэй гүйсэдком Уста[...]дэхэ ябадалтай, колхозуудай [...]гэн зөөриие буруугаар гаргаш[...] баримтатай эбсэшоод бай[...] Хүдөө ажахын Устав хазагайру[...] ябадалые усадхахын тула ямар [...] хэмжээ аймагай прокуратуры[...]һөө абтанагүй. Финансова та[...] хүдэлмэрилэгшэд (даагшань н[...] Бархонов), хүдөө ажахын ба[...] түлөөлэгшэ нүхэр Санданов ко[...]зуудаар үсөөн ябадаг, фина[...] журам сахилгые шалгадаггүй, [...] габашье халирхайгаар үнгэр[...] Эдэ бүхэндэ эсэс табиха саг т[...]

С. Денис[...]
Госбанкын Хэ[...] отделениин кредитнэ инспе[...]

„БУРЯТ ҮНЭНДЭ“ БЭШЭҺЭНЭЙ ҺҮҮЛЭЭР

Агитаторнуудынь хаана гээшэб?

Иимэ гаршагтайгаар манай [...]зетэдэ толилогдоһон шүүмж[...] бэшэг соо Мухаршэбэрэй ай[...] «Ошон» колхозой гэшүүдэй [...] эмхидхэлэй болон политическ[...]дэлмэри һулаар ябуулагдана, [...]таторнууд хонишодтой хөөрэ[...] элидхэл хэнэгүй, тэдэнэй урда [...]дорхой зорилгонуудые таби[...] гэжэ хэлэгдэһэн байгаа.

Заагдаһан баримтануудые [...]хаха талаар зохихо хэмжээ абт[...] тула тус статья КПСС-эй айк[...] эльгээгдэһэн байгаа.

—Статья соо дурсагдаһан ба[...]танууд зүб байба,—гэжэ пар[...] айкомой секретарь нүхэр Цыб[...] редакцида мэдээсэбэ. Колхозни[...]дай дунда агитационно-ойлгу[...]жын хүдэлмэриие һайжаруу[...] мүн статья соо заагдаһан бус[...]тагдалнуудые зайсуулхын тул[...]хихо хэмжээ-ябуулганууд хара[...]даа. Мүн колхозой партийна [...] организацида КПСС-эй айк[...] пропаганда, агитациин таһага[...]һөө дурсагдаһан дутагдал[...] усадхахын зорилгоор түһа[...] үзүүлэгдэһэн байна.

Эрхимүүдһээ жэшээ абагты!

ЭДЭНЭР АБАҺАН УЯЛГАНУУДАА ДҮҮРГЭНЭ

...бовь Игнатьевна **Орлова** Байкало-...рын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ ...зой һаалишадай дунда олон жэлдэ ...лжэ ябана.

Республикын суута һаалишан Пыл-... **Жалсанова** энэ жэлдэ бүри эршэм-...эр ажаллана.

...лэнгын аймагай «Улаан Оронго» ...ой түрүү һаалишан Цырен Рад-... **Жамбалова** үнеэдээ эдеэлүүлжэ ...

1959 оной январь-февраль һарануудта үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 250 килограммһаа дээшэ һү һааһан түрүү колхоз, совхозууд

Колхоз, совхозууд	Аймаг	Түрүүлэгшэнэрэй болон бригадирнуудай нэрэ, обог	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн
Калининай нэр.	Тарбагатайн	Болонев И. М.	369
«Восход»	Тарбагатайн	Максимов К. Я.	281
Совхоз	Бичурын	Юмсунов Б. Б.	272
Сталинай нэр.	Прибайкальска	Агафонов П. К.	265
«Заветы Ильича»	Прибайкальска	Баев Н. М.	264
«Октябрь»	Тарбагатайн	Беляев В. Я.	260
«Памяти Ильича»	Тарбагатайн	Сысоев П. А.	251
Сталинай нэр.	Тарбагатайн	Григорьев И. К.	251

1959 оной январь-февраль һарануудта үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 400 литрһээ дээшэ һү һааһан үүлтэртэ фермын түрүү һаалишад

Нэрэ, обог	Колхоз	Аймаг	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн
Дашиева С.	Карл Марксын нэр.	Баргажанай	633
Жалсанова П.	Карл Марксын нэр.	Сэлэнгын	529
Тугутова Н.	Сталинай нэр.	Сэлэнгын	520
Будажапова З.	Карл Марксын нэр.	Баргажанай	518
Буянтуева Б.	Карл Марксын нэр.	Сэлэнгын	517
Будажапова Д.	Карл Марксын нэр.	Сэлэнгын	486
Бадмаева У.	Карл Марксын нэр.	Баргажанай	407

Энэ оной январь-февраль һарануудта үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 350 литрһээ дээшэ һү һааһан һүнэй-товарна фермын түрүү һаалишад

Нэрэ, обог	Колхоз, совхозууд	Аймаг	Үнеэн бүриһөө һаагдаһан һүн
Дармаева Д.	Бичурын совхоз	Бичурын	617
Эрдынеева Д. Б.	Ждановай нэр.	Кударын	538
Будаева Д.	Тельманэй нэр.	Сэлэнгын	507
Борисова А. В.	Калининай нэр.	Тарбагатайн	506
Алферова Н. И.	Кировэй нэр.	Кабанскын	479
Игумнова Н. И.	«Путь к коммунизму»	Кударын	477
Казазаева Т. Ф.	Калининай нэр.	Тарбагатайн	477
Калашникова Е. И.	«Восход»	Тарбагатайн	472
Власова Е. И.	Калининай нэр.	Тарбагатайн	472
Плотникова Е.	Бичурын совхоз	Бичурын	466
Думнов К.	Сталинай нэр.	Сэлэнгын	463
Бадмаева О.	Калининай нэр.	Кударын	440
Русина Е. А.	«Восход»	Тарбагатайн	439
Ленхобоева Б.	Бичурын совхоз	Бичурын	431
Дамбаева Л.	Сталинай нэр.	Сэлэнгын	426
Трофимова П. К.	«Гигант»	Заиграйн	423
Соковикова К. С.	Калининай нэр.	Кударын	401
Вишнякова М. В.	Сталинай нэр.	Тарбагатайн	397
Орлова П. П.	Ленинэй нэр.	Байкало-Кударын	395
Максимова Л. Т.	«Красный боец»	Тарбагатайн	392
Жилина Т. Г.	Ленинэй нэр.	Байкало-Кударын	388
Степанова Л. А.	Калининай нэр.	Тарбагатайн	386
Карпова А.	Тельманэй нэр.	Сэлэнгын	381
Зимарева Е. И.	Калининай нэр.	Кударын	380
Спирина А. В.	«Прибайкалец»	Прибайкальска	378
Шурыгина А. И.	«Рассвет»	Тарбагатайн	372
Орлова А. Г.	Ленинэй нэр.	Байкало-Кударын	371
Раева П. К.	Ленинэй нэр.	Кабанскын	368
Норбоева А.	Энгельсын нэр.	Сэлэнгын	368
Клеменищева В. П.	Ленинэй нэр.	Кабанскын	367
Емельянова И. Т.	Калининай нэр.	Тарбагатайн	366
Власова А.	Калининай нэр.	Тарбагатайн	365
Баннова Е.	Сталинай нэр.	Сэлэнгын	363
Гончарова А. Ф.	Сталинай нэр.	Кабанскын	362
Налётова В. И.	«Заветы Ильича»	Прибайкальска	362
Доржиева Л.	«Улаан Одон»	Хоринн	361
Яковлева Е. Л.	«Путь Октября»	Кударын	361
Орлова Л. И.	Ленинэй нэр.	Байкало-Кударын	361
Власова М. Л.	Калининай нэр.	Тарбагатайн	360
Ильина Е. Д.	«Восход»	Тарбагатайн	359
Слепченева Е. М.	Сталинай нэр.	Кударын	358
Емельянова А. С.	Калининай нэр.	Тарбагатайн	356
Зайцева М. С.	«Путь Ильича»	Тарбагатайн	356
Очирова Д.	Сталинай нэр.	Сэлэнгын	354
Никонова Л. К.	Сталинай нэр.	Кабанскын	353
Норгулева А. Н.	Карл Марксын нэр.	Сэлэнгын	352

Бичурынхидай түсэб

...урын аймагай һургуулинууд ...салые ажабайдалтай, үйлэд-...эй холбохо талаар зарим тэды ...туршэлтэй боложо байнхай. ...эй жэлнүүдтэ һурагшадай үй-...эриин олохон бригада эмхид-...эд, олондо туһатай ажал ...болоо.

...ргуулиинуудтахи үйлэдбэриин ...гаданууд, звенонуудай гэшүүд ...до өөһэдын хүсөөр 85 гектар ...айда сахарай свёкло ургуу-..., 64 гектарта кукуруза, 8 гек-... турнепс тарижа, һайн ургаса ...гаа.

...га-Куналейн дунда һургуу-... эмхидхэһэн үйлэдбэриин бри-...хид 25,8 гектарта сахарай ...ло, 5 гектарта кукуруза, 16 ...арта турнепс ургуулжа, ажал ...сал хоёрые нягтаар холбохо ...алаар бусад һургуулинхидта ...э харуулаа, гүрэндөө 1680 ...нер сахарай свёкло болон хү-...ажахын бусад продуктнуудые ...гаа, 2 мянган центнер үлүү-...үбһэ сабшажа, хуряажа сомоо. ...Еланай долоон жэлэй, Буй-...долоон жэлэй, Ленинскэ дунда ...уулинууд сахарай свёклын үн-...ургаса хуряаһан байна.

...мэ амжалта туйлахын тулада ...ажалшад эсэшэ сусашагүй-...оролдоо. Тарилга хэхэ тал-...эхэнхидээ үрэжэлөөр бага ...этэй байгаа, үнгэрэгшэ зун-...ган гасуур таһараагүй. Зарим ...огуудта буртаг үбһэн ургажа, ...аад ушаруулаа. Үхибүүд тари-... свёклодоо минеральна, нюта-...үгжүүлгэ ходо оруулдаг, ...ар байба. Бага-Куналейн дун-...ргуулиин участогта свёкло ...тэг төөлүүр-хорхой олошор-...байна. Үхибүүд элдэб хоро са-...хорхойнуудые үгы хээ һэн. Үхибүүдһээ байтагай, ехэшүүлшье сахарай свёкло ургуулгые хүшэр хүдэлмэри гэжэ тоолодог бшуу. Теэд эдиршүүл бэрхэшээлһээ айнгүй, ажалай түрүүшын амжалта туйлаһан байна.

Сахарай свёкло ургуулхын тулада Ленинскэ дунда һургуулиин һурагшад саг үргэлжэ оролдожо, наг шэбхэ зөөхэ, тарялангайнгаа буртаг үбһэ түүхэ, үтэгжүүлгэ хэхэ, шоройень обоолхо гэхэ мэтые олоороо, заримдаа һурагшанарай воскресник эмхидхэжэ, хаһа саг соонь бүтээдэг байгаа. Энэ һургуулиинхид гектар бүриһөө 165 центнер сахарай свёкло хуряажа абаад, бригадынь гэшүүд бүлтадаа колхозой правлениин үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртөө.

Охин-Булагай дунда һургуулиинхид сахарай свёкло ургуулжа шададаг болоо. Ерэхэ жэл 12 гектарта свёкло тарижа, гектар бүриһөөнь 150 центнер ургаса хуряахаар шиидэнхэй.

Аймагай дунда, долоон жэлэй һургуулинуудта үйлэдбэриин бригаданууд, звенонууд хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна. Бригадын, звеногой гэшүүдэй тоо бүри олон болоно, тарилгынь талмай улам үргэдэнэ. Эдээнһээ эхин һургуулиин үхибүүдшье гээгдэнэгүй. Үнгэрэгшэ жэлдэ олонхи эхин һургуулинуудай һурагшад корнеплод, модо олоор ургуулаа, һурагша бүхэн 1—2 шубуу тэжээгээ. Үйлэдбэриин бригаднуудта хүдэлмэрилхэдөө, ажал хэхэ гээшэ омогорхохоор, һайшаамаар хэрэг гэжэ тэдэнэр ойлгодог болоно.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Д. Е. Плюснин үйлэдбэриин бригаднуудай слётдо хандан, иигэжэ хэлэһэн юм: «Таанарай фермэдэ хүдэлдэг болоо һаа, ехэл һайн байгаа. Тугалнуудые даалгажа үгэхэбди. Эдеэлүүлжэ, уһалжа, харууһалжа һураха һэнтэ. Таряан ажалда хүдэлдэг хүнүүдһээ гадна, мүн малшад бидэндэ олон хэрэгтэй болохо. Гансал сахарай свёкло таряад, һанаагаа амаруулха бэшэ, мүн һургуули бүхэндэ кукуруза таридаг болоо һаа, мал ажал хүгжөөхэ хэрэгтэ ашатай туһатай байха һэн...»

1959 ондо үйлэдбэриин бригаднуудай хэхэ хүдэлмэриин тодорхой түсэб табигданхай. Тиигэжэ һуралсал үйлэдбэри хоёрой хоорондохи алгасалые эрид шууд усадхаха зорилгоор хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулга хараалагдаһан юм. Ленинскэ дунда һургуулида һурагшадай комплексно бригада байгуулагдахань. Тэдэнэй дундаһаа кукуруза, сахарай свёкло ургуулха звенонууд, тугал харууһалха, шубуу үсхэбэрилхэ фермэнүүд бии болгогдохо зэргэтэй. Бригадирнууд, звено, фермые даагшанар, тоо бүридхэлшэд, тогоошод һурагшадай дундаһаа томилогдохо байха. Бригадын ажал хүдэлмэриие багшанар хүтэлбэрилхэ зэргэтэй. Шэбэртын дунда һургуулидахи һуралсалай-туршалгын ажахы рязанинхидай жэшээгээр эмхидхэгдэхээр хараалагдана. Энэнь 72 гектар тарилгын талмайтай (20 гектарта—кукуруза, 8 гектарта—хартаабха, 12 гектартань турнепс тарингдаха, 32 гектар сабшалантай байха), хонинэй фермэтэй байха юм. Эхин һургуули бүхэндэ нугаһанай, тахяагай дальбараа, туулай тэжээхэ, корнеплод болон модо ургуулха даабаринууд үгтэнхэй.

Аймаг доторхи эхин һургуулинууд 6 гектарта—корнеплод, 4 гектарта—сахарай свёкло ургуулха, 1980 шубуу тэжээхэ, 3870 модо тариха. Эхин һургуулиин һурагша бүхэн 0,01 гектарта корнеплод ургуулха, нэгэ шубуу гү, али туулай тэжээхэ, 2 модо тариха болонхой. Үхибүүдтэ саашадаа элдэб мэргэжэл олгохо шухала байһаниие хараада абажа, зарим һурагшадые барилгын бригаднууд болгон нэгэдхээ. Мүнөө жэл Бичурын дунда һургуулида эмхидхэгдэһэн барилгын бригада үйлэдбэриин мастерской барихань.

Үйлэдбэриин бригадын гэшүүд свёкло болон кукуруза тариһан талмайнуудтаа наг шэбхэ шэрэжэ, тараажа, һайрамай уһа тогтоохын тулада һубаг, канава малтажа, ондоошье агротехническэ хэмжээябуулгануудые бэелүүлжэ байна.

Аймаг доторхи һургуулинуудай үйлэдбэриин бригаднуудай хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолхо, тэдэнэй дунда түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ, дутуу дундаяа элирүүлхэ, үхибүүдые урмашуулха, олониитые һургуулиин ажабайдалда хабаадуулха зорилготойгоор һурагшадай слёт болодог.

Түнхэнэй аймагай Тоорын дунда һургуулиинхидай һайшаалта үүсхэл тухай «Бурят үнэн» газетэһээ мэдэжэ, тэдэнэй жэшээгээр аймагаймнай һургуулинууд һуралсалаа ажабайдалтай нягтаар холбохо, ажал хүдэлмэридэ үхибүүдые һайнаар һургахань лабтай.

Ф. Степанов,
Бичурын аймОНО-ой даагша.

Коммунизмын шэнжэтэй һайн һайхан үүсхэл

Эдир бэлигтэн

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1-дэхи интернат-һургуулиин һурагшадай хамтын хоор.

Манай орон дотор искусство сэгнэдэггүй хүн байхагүй. Аяар холын нютагуудта, хүрэхэнь бэрхэтэй аулнуудташье арад зоной дундаһаа урган гараһан дуушад, хатаршад, хүгжэмшэд, үльгэршэд оюун бэлигээрээ, уран шадабаряараа шалгардаг гээшэ. Тиимэһээ уран һайханай бүлгэмүүдэй болохоёо байгаа харалга һонирхолтой.

...Хабарай дулаахан үдэшэ. Улан-Удын 1-дэхи интернат-һургуулиин байшангай ехэ сонхонууд яларна. Үхибүүдэй шуяалдаха, хүхилдэхэнь холоһоо дуулдана.

Һургуулиингаа нааданай зал соо һурагшад олоороо суглараад, композитор Бау Ямпиловай зохёоһон «Ленин тухай дуун» дуулалдажа байба. Тэдэнэй дуулажа дүүргэхэдэнь, уран һайханай талаарнь хүтэлбэрилэгшэ хэдэн ажаглалта хээд, дирижёрой модон ёдогоножо, дахин дуун эхилбэ.

Оперо, баледэй театрын дууша Виталий Англевич Ниманд һургуулиинхидые һайнаар, нэгэ жэгдэ ирагуу гоёор дууладаг болгохын тула ехэ оролдолго гаргаа юм. Хүбүүд, басагадай хоолойе шадамараар тааруулан, үхибүүдэй хоор бэлдэхэ горьтойхон хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Брамсын «Үлгын дууе», «Анда нүхэд» гэжэ оперодо композитор Дандар Аюшеевэй бэшэһэн дууе үхибүүд досоо хаха оротор дуулана.

Хэдэн үхибүүдэй дунда нэгэ наһажаал хүн һууба. Энэмнай һургуулиин оркестрые хүтэлбэрилэгшэ Андрей Петрович Бурлак байгаа. Нүхэр Бурлак эндэ ерэһээр хахад жэл боложо байбашье, ехэхэн хүдэлмэри хээ. Оркестрынь хүгжэмэй арбан зохёол наададаг болонхой. Тэдэнэй гурбаниинь мүнөө харалгын үедэ наадагдаха юм.

Сценэ дээрэ арадай хатар гүйсэдхэгшэд гараба. Зал соогуур хүгжэмэй гоё һайхан абяан зэдэлнэ. 1—3-дахи классуудай һурагшад бурят, ород болон оротон арадуудай хани барисаанда зорюулһан хатар наада харуулба. «Хазаар моришод» гэһэн бурят арадай хатар ехэ һонирхолтойгоор табигдана. Залуу хатаршадай хүнгэхэнөөр, солбохоноор наадахань хабатай.

Республикын габьяата артист Федор Сергеевич Иванов дүрбэн жэлэй туршада үхибүүдые баледэй искусствода һургажа байна. Һурагшад нааданай элдэб хубсаһа оёлгодо эдэбхитэйгээр хабаадалсана. 10-дахи классайхид Михаил Гармаев, Тамара Эрдынеева гэгшэд Федор Сергеевичын хүтэлбэри доро бишыхан үхибүүдые зүжэг наадалгада һургана. Эб эмхитэй энэ коллектив «Ажалай баяр», «Хани барисаан» гэжэ сюитэнүүдые, «Доктор Айболит» баледэй нэгэ бүлэгые, арадай хэдэн хатар бэлдээ.

Бурядай АССР-эй арадай артист Буда Николаевич Вампиловтай хамта драмын кружогойхидто ошобобди. Тэдэнэр Цырен Шагжинай «Будамшууһаа» нэгэ хэһэгые бэлдэжэ байна. Пяглай боложо 10-дахи классай һурагша Катя Цыдыпова, Һорни боложо тэрэл классай һурагша Сосор Цыбиков наадана. Эдэнэр зүжэгэй авторай һанал бодолые зүбөөр гаргана. Мүн Хоца Намсараевай «Бодинсы үбгэнһөө», Михаил Шолоховой «Хахалагдаһан шэнэ газарһаа» хэһэгүүдые абажа наадана.

...Огторгойдо одо мүшэдэй ялалзажа байхада, һургуулиһаа гаража ошобобди. Иигэжэ арад зоной дундаһаа оюун бэлигтэн урган гарадаг ха юм даа гэжэ интернат-һургуулиинхид тухай бодоһоор гэр тээшээ гэшхэлбэб.

Батор Тумунов,
пединститудай студент.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: арадуудай хани барисаанда зорюулһан хатар наада һургуулиинхид гүйсэдхэжэ байна.
С. Доржиевай фото.

АРИГ СЭБЭРЫЕ САХИХА

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республика дотор барилга ехээр хэгдэжэ, шэнэ город, хүдэлмэришэнэй тосхон, һууринууд, фермэ, отаранууд хаа хаанагүй нэмэнэ. Колхознигууд гэр, буусаяа һэльбэжэ, тогтом шэнээр барижа, һаруул уужам байшангуудтай болоно. Малшадай культурно-ажаһуудалай эрилтэ барагаар хангагдана.

Эдэ бүгэдын хажуугаар, санитарно-һэргылэмжын хүдэлмэри үшөөл һула, дутагдалнуудтай байһаар. Холын отара, фермэ, полевой стануудтахи гэр байрануудта ариг сэбэрые сахилга муу байһаар. Малшад заримдаа уйтан, хүйтэн, харанхы гэрнүүдтэ байдаг. Банигүй дээрэһээ, зарим хүнүүд удаан саг соо бэеэ угаангүй ябадаг ушар үзэгдэнэ. Мүн малай, үйлэдбэриин байрануудта ариг сэбэрые сахидаггүй ушар үсөөн бэшэ үзэгдэнэ.

Санитарно-һэргылэмжын хүдэлмэри медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй хүтэлбэри, хиналта доро ябуулагдаха зэргэтэй байһаниинь элитэ. Энээндэ олониитэ зон туһалха, хамһалсаха ёһотой бшуу. Гэбэшье тэрэнь үшөө бирагүйгөөр, эдэбхи үүсхэл багатайгаар ябуулагдана. Колхоз, совхоз болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа хүсэд хандуулнагүй.

Ариг сэбэрые сахилгын талаар Хитадта хэгдэжэ байһан хэмжээ-ябуулганууд тон һайшаагдамаар, жэшээ боломоор байна. Санитарна хэрэгые улам һайжаруулхын түлөө хүдэлөөндэ бүхы арад зониинь хабаадалсана. Энээниие эрхилхэ комитедүүд хаа хаанагүй байгуулагданхай. Тэдээндэнь элүүрые хамгаалгын, нийтын эмхинүүдэй, залуушуулай түлөөлэгшэд оролсодог юм. Тус хүдэлөөндэ Хитадай Коммунистическэ парти анхарал ехээр хандуулна.

Город, тосхонууд 10—15 гэрһээ бүридэһэн бүлэг болгогдожо хубаагданхай. Бүлэг бүхэниие медицинын хүдэлмэрилэгшэд хүтэлбэрилдэг. Дунда һургуули дүүргээд, һүүлээрнь санэпидстанцинуудай дэргэдэхи богони болзорой курсануудта һураһан басагад, эхэнэрнүүд гол эдэбхитэдынь болоно. Эдэнэй зариман салин хүлһэ абадаг, нүгөөдүүлынь һайн дураараа хабаадалсадаг байха юм. Эдэнэр гэр байраяа, газаагуурхяа сэбэрээр байлгаха хэрэгтэнь ажалшадта туһалдаг, заажа үгэдэг.

Тиигэжэ үйлсэ, газаагуурхяа сэбэрлэлгэ тосхонуудта гурба, таба дахин олон хүнэй хабаадалгатайгаар эмхидхэгдэнэ. Май һарада аляаһанай үтэн үгы хэгдэһэн, июньдэ—батаганаан, намартаа — хулгана хюдагдаһан байгаа. Газаахяа һайнаар сэбэрлэһэн айлда улаан тугхан, муушаг һаань—шара, ногоон тугхануүд барюулагдана.

Ариг сэбэрые сахихын түлөө тэмсэл промышленностьда —продукциин шанарые, хэмжээе, хүдөөдэ—ургаса дээшэлүүлгэтэй холбогдоно. Мүнөө үень дүрбэн хоротонтой—аляаһан, батагана, хулгана, борбилоотой тэмсэл ябуулагдажа байнхай. Жэшээлэн хэлэбэл, Шеньянай пивын заводто хоёрдохи жэлээ аляаһан үгы болгогдонхой. Таньцзин городой ехэ дэлгүүр 1955 онһоо «аляаһагүй» гэжэ суута гаранхай.

Иимэшүү янзын хэмжээ-ябуулганууд манай эндэшье бэелүүлэгдэжэ боломоор гэжэ һанагдана.

С. Бороноев,
Бурядай АССР-эй габьяата врач.

Болбосон түхэлтэй болоһон тосхон

Республикымнай тосхонууд үдэр бүри гоё һайхан, болбосон түхэлтэй боложо байна. Шэнэ гэрнүүд жэрылдэн, шэнэ үйлсэнүүд зурылдэнэ, сад сэсэрлигүүд таригдана, клуб, магазинууд баригдана. Тиигээд арад зонуймнай ажабайдалай улам һайжаржа байһые элеэр гэршэлнэ. Иимэ тосхонуудай нэгэн—Баргажанай аймагай Үүрэг тосхоной зарим хубинууд эндэ харуулагдана.

1. Тосхоной гол үйлсэ.
2. Һаяшаг ашаглалгада оруулагдаһан магазин.

А. Мантаевай фототекст.

Советскэ гиббереллин үзэгдөөгүй шэнэ зүйл

Ургамалай түргөөр ургаха ябадалда ехээр нүлөөлдэг гиббереллин гэжэ зүйлдэ олон оронуудай биологууд һүүлэй жэлнүүдтэ анхаралаа ехээр хандуулдаг болоһон байна. Энэ зүйлые ургамалай клеткэдэ оруулхада үзэгдөөгүй түргөөр ургажа, ургасаяа ехээр дээшэлүүлдэг байна. Заримандаа ургамал өөрынгөө шэнжэ шанарые хубилгадаггүйшье байха юм. Уһанда холигдоһон гиббереллинэй тон багахан хуби эгээл набтар ургамалые үндэр эшэтэй ургамал болгодог байна. Хүдөө ажахын зарим ургамалай эдеэшэхэ болзорыень түргэдхэнэ, ургасыень хэдэ дахин дээшэлүүлнэ.

Иимэ эди шэдитэй энэ бодос хаанаһаа олдоһон, юун гээшэб гэжэ һонирхогдохо ёһотой.

Ургамалай амидаралда тон ехээр нүлөөлдэг гиббереллин гэдэг зүйл бодото дээрээ тон жэжэхэн амиды микробууд болоно. Тиимэ микробууд газарай хүрьһэн соо байдаг байба.

Ургамалай бэежэлгые түргэдхэдэг микробууд урданшье мэдээжэ байһан байгаа. Жэшээнь, азотобактер, фосфорно, силикогеннэ гэхэ мэтын бактеринүүд газарай хүрьһэ үтэгжүүлдэг препарадуудта үнинэй хэрэглэгдэдэг байгаа.

Мүнөө ургамалай гарасые хэдэн дахин дээшэлүүлхэ шэнэ микроорганизмууд бии болгогдобо. Советскэ эрдэмтэ биологууд химическэ аргаар микроорганизмуудые бии болгохо зорилго урдаа табиһан юм. Тэрэнь амжалтатайгаар бэелүүлэгдэбэ.

Москвагай университедэй биологическа факультедэй хүрьһэ шэнжэлхэ биологиин кафедрын, СССР-эй Наукануудай Академиин микробиологиин институдай коллективүүд СССР-эй Наукануудай Академиин гэшүүн-корреспондент Н. А. Красильниковай хүтэлбэри доро фузариум гэжэ грибково ургамалһаа «Г-1», «Г-2» гэжэ хоёр бодосуудые бии болгожо шадаа. Түрүүшынхинь Москвагай областиин газарай хүрьһэндэ таригдаһан ургамалһаа, нүгөөдэнь Дунда Азида ургуулагдаһан виноградай эшын гэмтээгдэһэн дурһанһаа абтаһан байна. «Г-1» препарат советскэ гиббереллин гэжэ нэрлэгдэнхэй. Ургасада нүлөөлхэ шанарайнгаа талаар тус препарат хариин гүрэнүүдтэ бии болгогдоһон гиббереллиновэ кислотаһаа юугээршье дутуугүй юм.

Советскэ гиббереллинэй бүхы шанарынь олон тоото туршалгаар шалгагдаһан байна. Туршалгануудай үрэ дүн тэрэ препарадайнь ургамалай ажа амидаралда ехээр нүлөөлхэ байһые гэршэлэн харуулаа. Жэшээнь, тэрэниие горохододо хэрэглэһэнэй һүүлээр 10—20 хоноод байхада, үндэрынь 2 дахин, ороохонойнь ургаса 60 процентээр дээшэлһэн байна. Гиббереллинэй , нүлөөлһэнэй ашаар теплицэ соо таригдаһан томадай ургаса 4 дахин, укропой, саладай, петрушкын ургаса хоёр дахин шахуу дээшэлнэ. Гиббереллинэй холисотой уһа сүршэхэдэ, тамхинай эшын үндэрынь 2 дахин дээшэлһэн, набшаһандань байдаг никотин гэдэг зүйл доошолһон байна. Тиихэдэ гиббереллинэй ашаар хлопогой, улаһанай утаһан ута болоно, клеверэй ургаса дээшэлнэ, кукурузын буурсагай шэгнүүр 14 процентээр дээшэлнэ. Сирень болон хүдөөгэй бусад ургамалай ургаса 5 дахин түргөөр ургадаг болоно! Эгээл гайхалтай юумэниинь юуб гэхэдэ, нэгэ ургамалда юрын нюдөөр харагдахагүй хэмжүүртэй гиббереллиин хэрэглэһэнэй ашаар амжалта туйлагдана (ТАСС).

Хүдөө ажахын шэнэ мэргэжэлтэд

Татаурово станцидахи хүдөө ажахын механизациин училищи жэл бүхэндэ олон механизаторнуудые бэлэдхэжэ, республикынгаа колхоз, совхозуудта эльгээдэг юм. Мүнөө жэлдэ тус училищи дүүргэхэ курсантнарай шалгалта һаяхан эхилбэ.

Һурагша бүхэн һайн сэгнэлтэ абахын түлөө ехэ оролдолго гаргажа байна. Нүхэд Махалов, Карагаев, Морхусов, Ангархаев болон бусад шалгалтын эхилһэнһээ хойшо эрхим сэгнэлтэнүүдые абажа байна.

Г. Дарханов.

Хоёр аймагай шатаршадай уулзалга

Һүүлэй жэлнүүдтэ Хэжэнгын, Яруунын аймагуудай шатаршадай команданууд нүхэрэй ёһоной уулзалга хэдэг заншалтай болонхой. Нёдондо жэлдэ Яруунын шатаршад Хэжэнгэ ерэжэ наадаад, илалта туйлажа, нютагаа бусаһан байгаа.

Энэ жэлдэ Хэжэнгын шатаршад Яруунын аймаг ошожо наадаба. Аймагай центр—Нарһата тосхондо гурбан үдэрэй туршада шатаршадай шанга тулалдаан болоо. Команда бүхэн 8 эрэ, 2 эхэнэр шатаршадһаа бүридэнэ. Парти бүхэн дүрбэ дахин наадаба. Нааданай эсэстэ бүхы хаба шадалаа гаргаһан хэжэнгынхид абажа боломоор 40-һөө 24,5 очкотой боложо, илалта туйлаһан байна.

Нэгэдэхи разрядай шатаршан Панов (Хэжэнгэ) Яруунын бараг шатаршадай нэгэн Нимаевые дүрбэ удаа шүүжэ, яаха аргагүй булиха байһанаа харуулаа. Тэрэшэлэн Хэжэнгын аймагай эхэнэр шатаршад Ванчикова, Цыдыпова гэгшэд Ринчинова Дондокова хоёрые тус бүридөө гурба удаа шүүжэ, баһал һайн амжалта туйлаа. Яруунын шатаршадай дундаһаа нүхэд Ширапдоржиев, Бадашкеев гэгшэд бараг наадаһан байна.

Н. Галданов.

НЭГЭ УШАР

☆

(Шог-найруулга)

☆ ☆

Зурбаанай Жуунай ама халамгайшаг ябатараа, айлай газаахи тэргэн дээгүүр унашоод хэбтэһыень һамган хүбүүн хоёрынь арай гэжэ гэртээ абаашаа һэн. Жуунай сүүдхэ шахуу унтажа бодоһоной удаа үшөө хоёр үдэр архидаба. Һүүлээрнь ажалдаа гараха гэжэ ошоһон аад, уданшьегүй ори дуун, унама дохолон юумэ гэртээ ерээд, дэгэл хубсаһаяа тайланшьегүй, малгайтаяа орон дээгүүрээ хэбтэшэбэ. «Яагаабши?» гэжэ һамганайнгаа асуухада, «яаха аргагүйгөөр хүл нюрган хоёрни үбдэнэ» гээд, «үүгаал хүн һабзаб, теэд айлай газаа унашоод хэбтэхэдэм, удаан абангүй орхиһоншни хүйтэ абаад, хүл нюрган хоёрни гэжэ хүшэлдэшоо» гэжэ һамгандаа оробоха. Һамганиинь докторые ерүүлжэ, нүхэрөө үзүүлбэ. Доктор үбдэһэн газартань халуун жэн табиха гээд, хүлдэнь түрхихэ эмэй рецепт бэшэжэ үгэбэ. Хэдэн хоногто доктороой заабаряар арга хэжэ һэб гээд, газаа гэртэ ородог, гарадаг болобо. Хүлынь дохолон, халта хүдэлхэдөө нюргамни таһаршан алдана гэдэг байгаа.

Ажалда ябаха аргагүй, гэр тойрон эрьелдэдэг хүн болобо. Ажалдаа гарахаар боложо байна гүт? гэжэ бригадирай асуухада, омһон шэнги уршагар нюуртай болоод: «Таби хүрэтэрөө ажалда яба ябаһаар, бэе муутай болошобо гээшэ аабзаб даа, халаг даа—ажал хэхэ аргагүй байхада муул байна даа» гээд, хүдэлмэридэ гарадаггүй һэн.

Үнэндөө хадаа табишье хүрэһэн бэшэ, 45 наһатай байгаа юм. Түрүүлэгшыншье дуудахада дохолһоор, ёолоһоор ошоод үнөөхеэл дурдадаг байба. Тиихэдэнь түрүүлэгшэ: «докторто ошожо, эмшэлүүлхын ябадал хэгты, хүдэлмэридэ үнэхөөрөө ябаха аргагүй болошоот гээ һаань—справка асарагты» гэбэ.

Город руу мэргэжэлтэй врачда эльгээгдэһэн аад, заримандань хүрөөд, заримандань хүрэнгүй, ажал хэхэ аргагүй болоош гэбэ, комиссида орохо болобоб гээд бусашаба.

Саг ошожол байба. Жуунай байд гээд лэ комиссида орохо хэбэртэй город ошоһон аад, комисси болобогүй гээд лэ ерэдэг бэлэй. Жуунай. базаар дээрэ юумэ наймаалжа байгаа һэн гэжэ хүнүүд хэлсэдэг болобо. Жуунай нэгэ зургаанай газаа оройдоо дохолон бэшэ, ехэ бушуугаар хүдэлмэри хэжэ байхыень городто һурадаг студентнэрэй нэгэн хараһан байгаа.

Тииһээр ябатарнь зун болобо. Нэгэтэ Жуунай, юундэшьеб улаан самса үмдэжэрхиһэн, бүхын татаһан юумэ фермэ тээшэ дохолжо ябаба. Хойноһоонь тоо бүридхэлшэ басаган Катя хүсэжэ ерээд: «Жуунай аха, хүлтнай ямар бэ, ажалда ябахаар болоогүй гүт?»—гэжэ асуухадань: «Ажалда ябахаһаа байха, хүлөөшье татахам бэрхэ, харанагүй гүш, унама дохолон ябахым»,—гэбэ. Тэдэ хоёрой фермэдэ дүтэлөөд ябахыень харахадаа: «Тэрэ наанахи үнеэгээ туугаад ерэгтыл даа» гэжэ һаалишан һамган хуугайлба ха. Жуунай Катя хоёр «һэш, һэш» гэлдэһээр, ногоо шэмхэлжэ байһан үнеэн тээшэ дүтэлбэд. Үнеэ һахиһан буха тэдээн тээшэ хүзүүгээ мушхаха мүртөө, Жуунайн улаан самсада дураа гутаа юм гү, яагаа юм, улаа эреэнээр хараад, бүрхирэн, газар малтажа оробо. «Энэ хара золигшни яана гээшэб!» гээд, Жуунайн тулгалжа ябаһан модоёо ёдогонуулан ойртоходо, буха хүлзөөд, урдаһаань дүтэлбэ. Жуунай «юрэдөө тархяа залгиг, иигэжэ ябаһаар энээндэ мүргүүлүүжэб?»—гэжэ һанаад, гэдэргээ сухарихадань, буха хойноһоонь дахаба. Жуунайн түргэдөөд орхиходо, бухашье газар доһолосо бүрхирөөд даб гэбэ. Жуунай хүл нюрган хоёроо мартажархёод, хатуу номоор табиһан годлидошье хүсэгдэхөөр бэшээр харайжа, ойрошог байһан хоёр метр үндэртэй хашаагай оройдо, яаһанаашье мэдэнгүй, гаршоод байба.

Талааниинь буруутахадаа гансашье Катя бэшэ, хэдэн һаалишан һамгад Жуунайе харажархиба. Эдэшье—эдэ. Хаанаһаа гэнтэ дайралдаһан юм, үнөөхи бригадир мотоциклаараа хажуудань ерээд: «Жуунай-аха, хүлэйнгөө муу зандаа һаань, бухада сүмэ мүргүүлжэ үхэхэтнай ха юм. Спортын мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлхээр гүйхэшье, һүрэхэшье байбалта. Хүл, нюргантнай һайн болошоо ха юм» —гээд, энеэдэһээ арай барижа байгаа бэлэй.

Л. Эллин.

ХИЛЫН СААНАҺАА

СССР-эй Верховно Соведэй хэдэн депутадуудай Англида ошоод байһан тухай

ЛОНДОН, мартын 17. **(ТАСС-эй корр.).** СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ комиссиин түрүүлэгшэ М. А. Суслов түрүүтэй, СССР-эй Верховно Соведэй хэдэн депутадууд Англиин парламентын гэшүүдтэй мүнөөдэр дахяад уулзаа.

Советскэ посольстводо болоһон сайлалгын үедэ лейбористска партиин хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшад — партиин хүтэлбэрилэгшэ Х. Гэйтскелл, партиин казначей Э. Бивен, партиин гүйсэдкомой гэшүүн Дженни Ли болон бусадтай депутадууд хөөрэлдөө.

М. А. Суслов Англиин Гадаадын хэрэгүүдэй министр Селвин Ллойдтой Англиин парламентын байшан соо үдын хойно уулзаһан байна. Уулзалгын үедэ болоһон хөөрэлдөөндэ СССР-һээ Великобританида байдаг элшэн сайд Я. А. Малик хабаадалсаа.

Лейбористска партиин парламентска фракциин профсоюзна группынхидтэй ВЦСПС-эй түрүүлэгшын орлогшо Л. Н. Соловьев мүнөөдэр хөөрэлдөө. «Дейли экспресс» газетые гаргагшадай уряалаар делегациин гэшүүн, «Правда» газетын главна редактор П. А. Сатюков мүнөөдэр үдын хойно газетын хэблэлдэ ошоһон байна.

Англо-ородой парламентска комитедэй гэшүүдтэй СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай мартын 16-да уулзаһан тухай Англиин газетэнүүд үргэнөөр бэшэнэ. Энэ уулзалгада Англиин парламентын хори гаран гэшүүд хабаадаһан байгаа. Тэдэнэй табиһан асуудалнуудта советскэ депутадууд харюу үгэһэн байна. Энээн тухай мэдээсэхэ зуураа, Германиин асуудалаар Советскэ правительствын баримталдаг хараа бодол найруулан хэлэһэн М. А. Сусловай харюунуудые газетэнүүд онсо илгаруулан толилһон байха юм. Оршон байдалай таарамжатай байгаа һаань, Советскэ Союз Англитай худалдаа наймаа хэлгые хоёр хахад дахин үргэдхэжэ шадаха гэһэн депутат С. А. Скачковой мэдүүлгэдэ Англиин хэблэл ехэ һонирхолтойгоор хандана.

ТАСС-эй корреспондентдэ мэдээжэ болоһоной ёһоор, англо-ородой парламентска комитедэй гэшүүдтэй хөөрэлдэхэдөө, Германитай эбэй договор баталха, Берлинэй асуудалые шиидхэхэ гээшэ Европодо амгалан тайбан, аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ угаа ехэ удха шанартай гэжэ М. А. Суслов онсолон тэмдэглэһэн байна. Мүнөө бии байһан Германиин хоёр гүрэн агууехэ гүрэнүүдэй баалалтаар нэгэдүүлэгдэхэ ёһогүй, харин Германиие нэгэдүүлхэ асуудалые герман арад өөрөө шиидхэхэ ёһотой гэжэ тэрэ зааһан байна.

Советскэ болон Англиин парламентаринуудай уулзалга хоёр час соо үргэлжэлжэ, хани халуунаар үнгэрһэн байна. Англида ерэхые уриһанайнь түлөө Англо-ородой парламентска комитедэй гэшүүдтэ СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд баясхалан хүргөө. Һонирхолтой хөөрэлдөө хэһэнэйнь түлөө советскэ депутадуудта комитедэй гэшүүд мүн лэ баясхалан хүргэһэн байна.

ЛОНДОН, мартын 18. (ТАСС). Англиин лейбористска партиин национальна гүйсэдком мартын 17-ной үдэшэ Сент-Эрмине гэжэ гостиница соо обед хэжэ, СССР-эй Верховно Соведэй бүлэг депутадуудые хүндэлһэн байна.

М. А. Суслов, Б. Н. Пономарев, П. А. Сатюков, С. А. Скачков, Л. Н. Соловьев, СССР-һээ Великобританида байдаг элшэн сайд Я. А. Малик обед дээрэ байлсаа. Лейбористска партиин национальна гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Барбара Касл, лейбористска партиин гүйсэдкомой гэшүүн, хүтэлбэрилэгшынь орлогшо Д. Гриффитс, партиин казначей Э. Бивен, партиин бусад элитэ ажалябуулагшад айлшадые угтаһан байна.

Лейбористска партиин национальна гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Барбара Касл обедэй үедэ советскэ айлшадта хандан, амаршалгын халуун үгэ хэлэһэн байна. М. А. Суслов, Э. Бивен мүн лэ үгэ хэлээ. Хойшолуулангүй шиидхэгдэхээр болоод байһан уласхоорондын хэдэн асуудалнуудые дурдаха зуураа, англосоветскэ харилсаа холбоон уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулха хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри боложо шадаха байгаа гэжэ М. А. Суслов тэндэ онсолон тэмдэглэһэн байна. Бэе бэедээ добтололсохогүй тухай хэлсээн Англи СССР хоёрой хоорондо баталагдаа һаа, уласхоорондын шухала удха шанартай байха һэн гэжэ М. А. Суслов хэлэбэ.

М. А. Сусловай хэлэһэн үгые обед дээрэ байгшад анхаралтайгаар шагнаһан, һайшааһан байна.

Обедэй үедэ Верховно Соведэй депутадууд лейбористска партиин гүйсэдкомой гэшүүдтэй сэхэ рууһь хөөрэлдэһэн байна. Обед һайнаар үнгэрөө.

Советскэ партийно-правительственна делегаци Будапештдэ ерэбэ

БУДАПЕШТ, мартын 18. (ТАСС). Венгриин Хүдэлмэришэнэй социалистическэ партиин Центральна Комитедэй, Венгриин Арадай Республикын правительствын уряалаар Венгриин Советскэ Республикын 40 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ хабаадахын тулада Советскэ Союзай партийно-правительственна делегаци мүнөөдэр Будапештдэ ерээ. КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, тэрэнэй секретарь А. Б. Аристов делегациие толгойлно.

Янош Кадар, Ференц Мюнних, Антал Апро болон парти, правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд, тэрэшэлэн Венгриин ажалшадай олон тоото түлөөлэгшэд аэродром дээрэ делегациие угтаа.

Аэродром дээрэ ехэ митинг боложо, суглараагшадта халуунаар угтагдан, Янош Кадар, А. Б. Аристов үгэ хэлэһэн байна.

Советскэ Союз Хитад хоёрой хоорондохи соёл культурын холбоо барисаан

ПЕКИН, мартын 18. (ТАСС). Советскэ Союз Хитад хоёрой хоорондохи соёл культурын холбоо барисаае 1959 ондо үргэлжэлүүлхэ түсэб мүнөөдэр Пекиндэ баталагдаа.

Соёл культурын талаар хоёр оронной хоорондохи хани ёһоной холбоо барисаа үргэлжэлүүлхэ олон хэмжээ-ябуулга түсэб соо хараалагдаһан байна. Сентябрьда СССР-эй Ехэ театрын балетнэ труппа КНР-тэ гастролёор ошохо, советскэ хэдэн мэдээжэ артистнууд Хитадта ерэжэ, концертнүүдые харуулха байна. Тиихэдэ КНР-эй залуушуулай дуу, хатарай ансамбль, Гуандун провинциин хүгжэмшэд-артистнууд Советскэ Союзда гастролёор ошохо байна.

Тус түсэбэй ёһоор Советскэ болон Хитадай кинофильмнүүдэй фестивальнууд үнгэргэгдэхэ, хоёр талада зорюулагдаһан хүгжэмтэ радиодамжуулганууд хэгдэхэ, телевизионно фильмнүүд харуулагдаха байна. Арбан жэлэй турша соо КНР-тэ социализм байгуулгын туйлалтануудые харуулһан фотовыставкэнүүд Советскэ Союзай элдэб городуудта эмхидхэгдэхэ. Тиихэдэ, СССР-эй арадуудай нарин уралалгын, гоёон шэмэлхэ искусствын выставкэнүүд Хитадта эмхидхэгдэхэ юм. «Зүүн тээһээ һэбшээлнэ» гэһэн уран һайханай үнгэтэ, үргэн экранда харуулагдаха фильмые советскэ болон хитад киногой хүдэлмэрилэгшэд августда буулгажа дүүргэхэ юм. Үнгэрэгшэ жэлэйхидэл адляар, Хитадай олон аспирантнууд, һургагшанар һурахын, мэргэжэлээ дээшэлүүлхын тулада Советскэ Союзда ошохо, университедүүд болон дээдэ һургуулинуудта һурахын тулада советскэ студентнүүд Хитадта ерэхэ байна.

Советскэ болон хитад спортсменүүдэй хоорондохи хани ёһоной холбоо барисаан мүнөө жэлдэ бүри ехээр үргэдхэгдэхэ юм.

Франциин олониитэ Парижай Коммунын үдэрые тэмдэглэиэ

ПАРИЖ, мартын 18. (ТАСС). Франциин демократическа олониитэ Парижай коммунын үдэрые мүнөөдэр тэмдэглээ.

Энэ гайхамшагта үдэртэ зорюулагдаһан түрүү бэшэг соогоо Парижай коммуна угаа ехэ түүхэтэ удхашанартай гэжэ «Юманите» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. «Оронойнгоо хүдэлмэришэн ангиин болон арадай тэмсэлэй алдарта заншалые, тусхайлбал Парижай коммунын заншалые үргэлжэлүүлхэ гээшэ Франциин коммунистнуудай хүндэтэй зорилго болоно» гэжэ статья соо заагдана.

„Аха дүүгэй эбдэршэгү[й] холбоо барисаан"

СОФИ, мартын 18. (ТАСС). [...]гариин Арадай Республикын [...]лон Советскэ Союзай хоорон[д]ни барисаан, харилсаа холбоо[н]рилсаан туһалалсалга тухай до[...]рой баталагдаһаар 11 жэлэй Болгариин олониитэ үргэнөөр [...]дэглэжэ байна.

Энэ үдэртэ зорюулагдаһан [...]януул болон бусад материал[...]дые Болгариин бүхы газет[...] мүнөөдэр толилоо.

«Работническо дело» гэжэ [...]тэ «Ахадүүгэй эбдэршэгүй хан[...]рисаан» гэһэн гаршагтай түрү[...]шэг соогоо иигэжэ тэмдэглэн[...]говорой үндэһэ һуури боложо [...]шэ пролетарска интернационал[...]мын, ахадүүгэй туһаламжын, [...]оронной хоорондохи али бүхы [...]саа холбооной һайн һайхан [...]ёһонуудые шууд сэхээр бэел[...]тон һайн үрэ үгөө. Договорой [...]лагдаһанһаа хойшо үнгэрһэн [...]манай орон дотор угаа ехэ [...]лалта болоо. Тиигэжэ оромна[...]тэ үеын гээгдэлһээ гараа, ажа[...]дай үмэнэ гэрэлтэй һайхан [...]дүйн — социализм, коммуни[...]зам нээгдээ. Советскэ Союзай [...]һөө аха дүүгэй һайн һайхан [...]ламжын үзүүлэгдээгүй һаа, [...]хубилалта хэхэ аргагүй ба[...]бшуу.

Макмиллан Оттавада ер[эбэ]

ОТТАВА, мартын 18. (ТАС[С]). Канадын премьер-министр Ди[фен]бейкертэй, Канадын Министр[...]дэй кабинедэй гэшүүдтэй хэ[...]хэхын тулада Англиин премьер[-ми]нистр Макмиллан, гадаадын [хэ]рэгүүдэй министр Селвин Л[лойд] мүнөөдэр эндэ ерээ. Москвада [...]һон тухайгаа, тэрэшэлэн Бон[н бо]лон Парижда хэлсээ хэһэн т[...]гаа Канадын правительстводо [...]дээсэхын тулада Канадада е[...] гэжэ Макмиллан аэродром д[ээрэ] хэлэхэдээ мэдүүлээ. Оттавада [...]үгэ хэлэхэдээ, уласхоорондын [...]шухала асуудалнуудаар, сааш[...]хэгдэхэ бүри үргэн ехэ хэлсээ[...]шаа һанамжануудаа мэдэ[...]байнабди гэжэ Макмиллан хэ[...].

Дифенбейкертэй, Канадын [...]недэй гэшүүдтэй Макмиллан [...]нөөдэр уулзаха байна. Үгл[өө] Макмиллан Селвин Ллойд хоё[р] молёдоор Вашингтон ниидэн о[...].

Канцлер Аденауэр[ай] хэлэһэн үгэ

БОНН, мартын 18. (ТАСС). ХДС-ХСС-эй бундестагдахи ф[рак]циин заседани дээрэ ФРГ-гэй к[анц]лер Аденауэр үсэгэлдэр үгэ х[элэбэ]. Уласхоорондын шахардуу ш[анга] байдалые һуларуулхын тулада [Со]ветскэ Союзай оролдолго гар[...]гын мэдээжэ. Харин энэ оро[лдо]гыень буруушаахые Аденауэр [...]хяад уряалаа. Баруун Берлин[...]эзэмдэлгын гуримые үлөөхын т[...]да мүнөө үеын бүхы түхэл я[...]буу зэбсэг хэрэглэн, дайшье х[...] США-гэй шиидэнги байһан т[...] Эйзенхауэрэй хэһэн мэдүүлгые [Аде]науэр һайшааһан байха юм.

Үнэн бодото байдалые хаз[...]руулха зуураа, уласхоорондын [...]дэлай шахардуу шанга болоһ[...]түлөө Советскэ Союз, социал[исти]ческэ бүхы оронууд зэмэтэй [...]харуулхые Аденауэр дахяад о[...]доһон байна.

ПРАГА. Шайбаар сохидог х[оккейгоор] наадалгаар дэлхэйн түрүү һуури [...]хын түлөө мүрысөөн эндэ болоо. [...]баар сохидог хоккей наадалгаар нэг[эдэхи] һууриие, дэлхэйн чемпионой алта[н ме]далиие Канадын команда; хоё[рдохи] һууриие, дэлхэйн чемпионой м[...] медалиие, мүн Европын чемпионо[ой ал]тан медалиие—Советскэ Союзай к[оман]да; гурбадахи һуури болон д[элхэйн] чемпионой бронзо медалиие Чехос[лова]киин команда абаһан байна. Зураг[...]рэ: хүндэлэлэй табсан дээрэ Кл[...] (Канада). Н. Сологубов (СС[СР]) К. Гут (Чехословаки) гараад бай[на]. Чехословакиин телеграфна агент[ствын] фо[то].

Редакторай орлогшо С. Б. БАЛЬЖИНИМ[АЕВ]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, зам редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов партийной жизни —24-05, экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта—24-74, писем и рабселькоров 40-49, отдел переводов; корректорская—35-95, бухгалтерия—37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н00990. Типография Министерства культуры Бурятской АС[СР] Зак. № 4810.